Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлэй гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 3 (13319)
1971 оной январиин 5, вторник

Сэн 2 мүнгэн

ССС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН АЛХАМУУД

ХЭ ШАА ЭРЭЭ

Улаан-Удын автотранспортна 3-дахи предприятиин коллектив республикынгаа аймагуудай ажахыдта ашаа шэрэдэг, мүн зоннешье зөөдэг юм. Энэр тон харюусалгатай дэлмэри хэжэ байдагаа ой ойлгодог. Тиимэһээ машинануудые бүтээсэ гэйгээр ашаглажа, хүн ажахыда хэрэгтэй ашаа болзор соонь хүргэхын ехэхэн оролдолго гарна, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалнэ.

Ашаа шэрэхэ табан жэлэйнгээ даабарине үнгэрөө декабриин 3-да амжалтайгаар дүүргэжэ, түсэбтэй гадуур 726 мянган тонн ашаа хүдөө нютагуудта хүргэһэн байна. Хүн зоной шэрэхэ табан жэлэйнгээ даабарине үшөө сентябриин 23-да дүүргээ гэхэ гү, түсэбһөө гадуур 700 мянган хүниие зөөһэн гэйха юм.

Манай автотранспортна дахи предприятиин коллектив шэнэ жэлэй түрүүлэн үдэрһөө улам эдэбхитэйгээр ажаллажа, партийн XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай. Эдэ хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл гэйха.

Т. МАТВЕЕВА,
тус предприятиин түсэбэлэгын таһагые даагша.

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлэй түл абалгада эртэнһээ эхилжэ эрхимээр бэлдэһэн байна. Мүнөө энэ колхозой Сергей Кузьмич Максимовай даадаг отарада түрүүшын хурьгад гаража эхилээ. Энэ отарынхид шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абанхай. Тэдэнэр абтаха ёһотой хурьгадайнгаа 80—85 процентые январь һарада абахаар хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отарын хонишод Сергей Кузьмич Максимов, Иван Семенович Максимов гэгшэд түрүүшынгээ хурьгадтай байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ЗОРИЛГОНЬ ЕХЭ

Улаан-Удын нооһо сэбэрлэдэг фабрикын коллектив социалис мурысоондэ эмхитэйгээр хабаадалсажа, һара, жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг юм. Эдэнэр үнгэрһэн табан жэл соо хэзээ хэзээ нэйхиһээ эдэбхитэйгээр хүдэлөө гэхэдэ алдуу болохогүй. Үйлэдбэрэ хүсэд оньһожоруулжа шадаһанай ашаар ажалайнгаа бүтээсые 88 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа. Тиин продукци наймаалха табан жэлэйнгээ даабари үнгэрһэн жэлэй декабриин 8-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур анар 18.600 мянган түхэригэй продукци худалдаа.

1970 оной даабариһаа гадуур 500 тонно нооһо һайн шанартайгаар сэбэрлажэ, хэрэглэгшэдтэнь ябуулһан. 1971 ондо 17.300 тонно нооһо сэбэрлэхэ даабаритай. Иимэ ажалша бэрхэ коллектив энэшье даабарла үлүүлэн дүүргэхэ байха. Юуб гэхэдэ, эдэнэр түрэл партинигаа XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор уттахын тула дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, бүри эмхитэйгээр ажаллана.

Е. ЦЫРЕНОВА.

10 ХОНОГООР УРИДШАЛБА

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха табан жэлэй түсэб бүри нолбриин 20-до дүүргэ һэмди.

Мүнөө манай оёдолшод, сабхишад болон бусад мэргэжэлтэднай партийн XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис мурысоо улам үргэдхэн, шэнэ жэлэй эхиһээ амжалта туйлахые хүсэнэд. Нэгэдэхи кварталай түсэб арбан хоног урид дүүргэхэ, улад зондо үзүүлдэг туһаламжаяа улам үргэдхэхэ, жэшээлхэдэ, үнгэтэ фото-зураг хэдэг болохо гэжэ уялга абанхайбди. Энээнээ сохом бэелүүлхэ байхабди.

В. КАРБАИНОВ,
Кабанскын аймагай быткомбинадай директор.

ЭХЭ ОРОМНАЙ УЛАМ ҺАЛБАРАН МАНДАГ ЛЭ!

Шэнэ жэлэй һүни нүхэр Л. И. Брежневэй халаһан үгые ехэ анхаралтайгаар шагнаа һэмди. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаһан амжалтада тэрэнэй үгэһэн үндэр сэгнэлтэнь Эхэ оронойнгоо улам һалбаран мандахын тулала бүри ехэ амжалта туйлахые бидэнние урнална.

Үнгэрэгшэ жэл манай колхознигууд ехэ амжалта туйлаһан байгаа. Табан жэлэй турша соо газар тариалангай, мал ажалай продукци түсэбһөө гадуур миллион гаран түхэригта гүрэндөө худалдаабди. Барилгада ехэ хэмжээтэй ажал үндэһэн гэжэ нүхэр Брежневэй халаһан үгэнүүдые сэдьхэл зүрхэндөө бүхөөр хадуугаабди.

Ленинэй байгуулһан түрэл партитаяа хэзээшье хамта ябагшабди. XXIV съездын нэрэтэй манай заводой коллектив табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбһөө гадуур 140 мянган түхэригэй продукци наймаанда дамжуулха гэжэ шидэбэ.

В. КУЗНЕЦОВ,
«Дормаш» заводой токарь, СССР-эй Верховно Советэй депутат.

Орёл.

ЧУКОТКЫН ШАХТЁРНУУДАЙ ҮГЭ

Магаданай областиин горнягууд агуулхэ Эхэ оронойнгоо түлөө омогорхолтойгоор, үүн гүнзэгыгөөр садьхэлэй ханагнаг КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй телевидени ба радиогоор халаһан үгыень шагнаба.

Коммунис партийн сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро манай арад үнгэрэгшэ жэл ехэ ялалтануудые туйлаба. Совет хүн бүхэнэй ажал экономикын, эрдэм техникын амжалтануудта нэмэри болжо ороһон байна.

Энэ гараһан жэлдэ бүри ехэ ялалта туйлаха арга боломжо нээгдэбэ. Коммунис ажалай коллектив — манай бригада—бүри ехэ хараа түсэб табиба. «Мощный» гэжэ 19-дахи уурхай ашаглажа эхилхаэр түхеэржэ байнабди. Шухала бүхы хүдэлмэрние —КПСС-эй XXIV съездын нэрэтэр, болзорһоонь урид дүүргэхэбди.

Н. КРУЧИНОВ,
РСФСР-эй габьлата шахтер, «Беринговская-2» гэжэ Чукотскын шахтын нүүрһэшэдэй бригадир.

Магадан.

ЭХЭ ШАА ЭРЭЭ

Хяагтын аймагай «Родина» колхозой хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлэй түл абалгада эртэнһээ эхилжэ эрхимээр бэлдэһэн байна. Мүнөө энэ колхозой Сергей Кузьмич Максимовай даадаг отарада түрүүшын хурьгад гаража эхилээ. Энэ отарынхид шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абанхай. Тэдэнэр абтаха ёһотой хурьгадайнгаа 80—85 процентые январь һарада абахаар хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отарын хонишод Сергей Кузьмич Максимов, Иван Семенович Максимов гэгшэд түрүүшынгээ хурьгадтай байна.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

МЕБЕЛЬ ХЭГШЭДЭЙ БЭЛЭГ

Модо хюреедэдэг ба мебель хэдэг Буряадай комбинэдай хүдэлмэришэд партийн XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мурысоондэ һайн үрэ дүн харуулжа ябана. Тэдэнэр табан жэлэй түгэсхэхы, 1970 оной даабариие декабриин 22-то дүүргэ. Жэлэй 3-дахи кварталай үрэ дүнгөөр ой модоной, модо болбосоруулгын посмышленностийн министерствын болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байгаа.

Комбинат табан жэлэй үедэ шэнэдхэн байгуулагдаа, нилээд үргэдхэгдее. Модо хюреедэлгын бүтээсэ ехэтэй рамануудтай шэнэ цех баригдаһан, модые сорт сортоорнь илгаха автомат лини тодхогдоһон юм. Мүн башенна, козловой крануд хэрэглэгдэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга олдобо.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ социалис мурысоонэй үедэ олон түрүүшүүл ажалдаа шалгараа. Комбинадай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 65 гаран процентнь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргые бодото ажал хэрэгээрээ харюулжа ябана. Табан бригадын, мастерсна гурбан участогай, модо хюреедэлгын цехэй коллективүүд коммунис ажалай алдар солотой.

Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй модо болбосоруулха, ехэ модо хюреедэхэһөө гадна, комбинадай коллектив ехэ мебель хэдэг юм. Энэ даабарла мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэнэ. Эндэ бүтээгдэһэн модон орон, диван, сервант, ондоошье мебель наймаанда ехэ гүйсэтэй байдаг.

Д. БАЛДАНОВ.

ҺАЙН БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР

Республикымнай эдеэ хоолой промышленность продукци худалдаха 1970 оной түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 25-да дүүргэбэ. 1969 онойхитой сасуулхада, 1.250 мянган түхэригэй продукци үлүү ехээр худалдагдаа.

Табан жэлэй туршада эдеэ хоолой промышленностийн предприятинуудта шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоһон, түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлэгдээ. Энээнэй ашаар ганса нэгэ жэлэй туршада 1,5 миллион түхэригэй продукци үлүү ехээр үйлэдбэрилэн гаргагдаба.

Олон коллективүүд, тусхайлан нэрлэбэл, Кабанскын, Түнхэнэй, Үнэгэтэйн үрэ жамсэй заводууд, Хяагтын, Улаан-Удын пивын заводууд 1971 оной түсэбөөр ажаллажа эхилһээр үнинэй.

Эдеэ хоол бэлдэгшэд шэнэ жалые амжалтатайгаар угтаһан байна. Тэдэнэр 1971 оной үйлэдбэрнин түсэб дүүргэхэ гэжэ эртэнһээ бэлэдхэл хэ, партийн XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис уялга абаа.

Г. ФИЛИППОВ,
Эдеэ хоолой министерствын таһагай начальник.

ЗОРИГЖОНХОЙ

Хүршэ Шэтын областиин «Забайкалец» колхозһоо гэр бүлөөрөө ирэжэ ерэһэн Анатолий Михайлович Акуловай эхэ хонидые хаһаалгаар даажа абахадань, жалын зарим хонишод:

— Юрэдөө энэш тэндээ завод, лаборатори худалжэ байһанаа ерэ, мал ажал тухай юу мэдэхэб гэ. Юунэйхи гэжэ хонишон бо-зобоо һанаа юм. Совхозһоо они, хото городоор түбхинэхэе гэнэб. Одоол зүдэрхэл байха ба,—гэдэн шэбэнэлдэгшэ һэн.

Үнэхээрээшье нютагай хонинод Анатолиин дүй дүршэлеор ажажэд баин, хонин ажалда үнэн сэдьхэлээ дуратай байһыень мэдэнэ мэдэхэб даа. Хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдыньшье үнэн тухай хэлэгүй һэм шуу.

Жэл үнгэрөөд байхада Анатолий Акуловай дадаг отарын хонинодой дүнгүудые согсолхэ-нь, ябала ехэ амжалта туйлаһан байгаа. Удаадахи жэлнүүдтэнь энэ нүхэрнай ажалда улам һайнаар эмхидхэжэ, зүн намарынь хонидоо элбэг ногоотой бэлшээриндэ адуулжа, хүшэ тамирыень һайса абхуулһан, искусственна үрэжүүлгээ хаһа сагтань үнгэргөөд, үбэлжэлгэдее, хурьга абалгадаа нэтэрүүгээр бэлдэжэ эхилһэн юм. Тингэжэ оролдосотой шуналтайгаар ажаллаһанайнгаа ашаар тэрэ уданшьегүй совхозой түрүү хонишодой эзэргэдэ оролсоһон намтартай.

Нёдондо Сэлэнгын совхозой түрүү хонишон Анатолий Акуловай хүтэлбэрилдэг бригадынхид эхэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, толгой бүрнин 26 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааһан юм. Мүнөө тус бригадын хонишод абаһан уялга, даабаряа хаһа сагтань дүүргэжэ, туйлаһан амжалтала улам батадхахаар зэригжонхой.

А. АФАНАСЬЕВ.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭБЭ

Түнхэнэй аймагай киномеханигууд ойн баярта жэлэй түсэбые үзөө декабриин 15-да дүүргэ-лэ юм. Харин табан жэлэй даабариие Совет Конституциин үдэр —декабриин 5-да дүүргэһэн туйлаха тэдэнэр мэдэсэлэһэн байна.

Аймагай олохон киномеханигууд ажал хүдэлмэридее харюусалга ехэтэйгээр хандаа. Тиихэ-нэ социалис мурысоондэ эрхимээр гараһан нүхэд тэдэнэрэй дунда олон. Жэшээлхэдэ, Ю. И. Бондайенко, М. М. Усольцев (Шэмхэ), Ф. Е. Зарбуев (Тоорo), Е. Т. Сороковников (Хужар) гэгшэд аймаг соогоо түрүүлжэ, бусадай дундаһаа шалгараа.

Шэнэ жэлдэ үшөө һайнаар хүдэлжэ, шэнэ амжалта туйлахабди гэжэ Түнхэнэй киномеханигууд мэдүүлнэ.

Л. ТАПХАЕВ.

БУРИ ЕХЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭ ЭШЭ

Шэнэ жэлэй түрүүшыншье үдэрнүүдтэ айхабтар ехэ ажал хэрэг бүтээгдэбэ. Завод ба фабриканууда, тарьялан ба фермэнүүдтэ, научна лабораториннуудта—ажалай шэнэ амжалта ялалтануud туйлагдажа, тоологдожо эхилээ.

— Манай амжалтануud бүхыдее совет арадай үүсхэлтэ эмхэлэй аша үрэ, баатар габьната хүдэлмэришэн англин, колхозно тарьяшадай, арадай интеллигенциин, манай олон үндэһэ яһатантай Эхэ ороной бүхы республикануудай ажалшадай нэгэ зоригтойгоор, нэгэ хүсэлтэйгээр ажаллаһанай аша үрэ, Советскэ Союзай Коммунис партийн зүб политикын үрэ дүн мүн, —гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй Шэнэ жэлэй амаршалга дотор хэлэгдэһэн байна.

Совет хүнүүд шэнэ табан жэлые эхилжэ байхадаа, партийн XXIV съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэхэ гэжэ түгэс шидэнги байнад. Ажалшадһаа эдэ үдэрнүүдтэ ороно байгаа олон тоото бэшэгүүд энээнние гэршэлэн харуулна. Хүдэлмэришэдһөө, колхознигуудһаа, интеллигенциин түлөөлэгшэдһөө ТАСС-та абтаһан почтын эарим бэшэгүүдые доро толилнобди.

ХЭЗЭЭДЭШЬЕ ПАРТИТАЯА

Совет ороной гайхамшагта туйлалтануудтань «Дормаш» гэжэ заводэйнье коллективэй оруулһан хубитэ бии юм. Манай предприятиин табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, шэнэ амжалтануудые туйлахаяа этигэл найдабритэйгаар ажалажа байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй совет арадые Шэнэ жэлээр даншарамдуудаи амаршалһыень туйлай ехэ баярта-йгаар. Эхэ оронойнгоо, партинигаа түлөө омогорхолтойгоор дуулааб. Лениной захиа заабаринуудта үнэн сэхэ байлга, Коммунис партийн хүтэлбэрилгэ—шэнэ, агуулеха ялалтануудай найдамтай ашэ үндэһэн гэжэ нүхэр Брежневэй халаһан үгэнүүдые сэдьхэл зүрхэндөө бүхөөр хадуугаабди.

Лениной байгуулһан түрэл партитаяа хэзээшье хамта ябагшабди. XXIV съездын нэрэтэр манай заводой коллектив табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбһөө гадуур 140 мянган түхэригэй продукци наймаанда дамжуулха гэжэ шидэбэ.

В. КУЗНЕЦОВ,
«Дормаш» заводой токарь, СССР-эй Верховно Советэй депутат.

Орёл.

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ УЯЛГАЛНА

Промышленность, эрдэм ,техникын хажуугаар колхоз, совхозуудайшье ажалшадай үнгэрэгшэ жэлдэ ехэ амжалта туйлаһанинь хүдөө ажалтай бүхы наһаяа холбоһон намайе айхабтар ехээр баясуулба. Оронойнмай бүхы түүхэ соо үзэгдөөгүй ехэ ороһоной белон хлопогой ургаса суглуулагдаһан байба. Нүхэр Л. И. Брежневэй телевидени ба радиогоор хэлэһэн үгэ Совет оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые ходо бэхижүүлхыемнай бидэнэр, селекционернүүдые уялгална.

П. ГАРКАВЫН, ленинскэ шангай лауреат, ВАСХНИЛ-ай гэшүүн корр.

Одессэ.

АЖАЛАА ЗҮБӨӨР ЭМХИДЖЭХЭДЭ...

Республикымнай залуу предприятинуудай нэгэн болохо Хурамхаанай леспромхоз ой модоор элбэг, тэрэнээ бэлэдхэхэ тааруу зохид газарта һуурижанхай. Хэрбээ леспромхознай жэл бүхэндэ 400 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ байгаа һаа, эндээ 80 жэлэй туршада һууряа һэлгэнгүй хүдэлхэ арга боломжотой гэжэ багсаагдана. Мүн энэл хугасаада залуу модон ургаха, баялигынь ехэдхэгдэжэ байха.

Леспромхоз байгуулагдаһан сагһаа хойшо урдахи зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ түсэб жэл бүхэндэ дүүргэгдэнэ. Мүн табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэ. Тиихэтэй хамта ерэхэ табан жэлэй хугасаада амжалтатайгаар хүдэлхэ арга боломжо эртэнһээ хангагдажа байһаар. 1971 оной түсэбые түрүүшын үдэрһөө һаадгүй һайнаар дүүргэхын тула бэлэдхэл хэгдэ, 40 километр утатай харгы баригдаа, ой соо, доодо складта трактор, автомашина байлгаха дулаан гаражнууд баригдаа. Хаана, ямар газарта модоной отологдохонь тодорхойлогдоо, тэндэ хүрэхэ харгы татагдаа. Мүн модошодой үбэлэй үедэ орожо дулаасаха байра түхеэрэгдэһэн, ой соогуур нүүжэ ябаха 3 столово эмхидхэгдэһэн байна.

Бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ эрхэ байдал модошодто олгохо тухай дирекци, партийна, профсоюзай организаци саг үргэлжэ анхардаг болоо. Энээнэй ашаар леспромхозоймнай бага комплексно хэдэн бригада ажалайнгаа бүтээсэ 4000 кубометртэ хүргэһэн байна. В. П. Парамонов, В. С. Щукинай даадаг бага комплексно бригадануud һарадаа 4000 кубометр, нүхэд Белохотюков, Спиридоновой бригадануud 3000 кубометрһээ үлүүтэй модо бэлэдхэн таллуулна.

В. И. Ленинэй 100 наһанай ойн баярай жэлдэ модошодой ажалай комплексно бүтээсэ 1000 кубометртэ хүргэгдөө. Леспромхоз жэл соо 250 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, табан жэлэй һүүлшын оной түсэбые декабриин 10-да дүүргэһэн байна. Жэлэй даабариһаа гадуур 12 — 15 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэжэ багсаагдаа һэн.

Ямар аргаар амжалта, ехэ бүтээсэ туйлагданаб?

Бага комплексно бригадануудай хүсөөр модон бэлэдхэгдэнэ, таллуулагдана. Долоон хүнһөө бүридүүлэгдэһэн эдэ бригадануud «ТДТ-75» трактор хэрэглэн, модые отолжо, нарин зуруud болгон ушагаана. Тэдэнэр тракторааp модые таллуулжа, нэгэ газарта сомоно. Ингэжэ таллуулан сомогдоһон модые һүүлээрнь автомашинануудта ашахада һайн байдаг.

В. П. Парамоновой үүсхэлээр бага комплексно бригадануудай ажал 1,5 халааннда эмхидхэгдэ. Мүнөө леспромхозой бүхы бригадануud 1,5 халааннда ажаллажа, тракторааp ашаг ехэтэйгээр хэрэглэдэг болоо. Бригадануud үглөөнэй 7 часта ажалаа эхилдэг юм. Түрүүшын халааная хүдэлмэришэдэй эдеэлхээ ошоходо, бригадын 2-дохи трактарист, чокеровщик ажалдаа ерэдэг. Тингэжэ трактор зогсоогдонгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэнэ гэшэ.

Модо бэлэдхэлэй участогай дүрбэн трактор бүхэндэ нэгэ нэмэлтэ трактор үгтэнэ. Хэрбээ нэгэнэйнь эбдэржэ, хэрэглэлһээ гараа һаа, нэмэлтэ трактор табигдана. Үдэшын долоон час болотор хүдэлгэдэһэн тракторнуud гаражда асарагдадаг юм. Дулаан гараж соо хонохон автомашина, тракторнуud үглөөгүүр ямаршье һаадгүйгөөр ажалда эльгээгдэдэг.

Гаражай хүдэлмэрилэгшэд үдэрэй үедэ трактор, автомашина заһабарилна. Бэлэдхэлэй ажал хэдэг тусхай хүдэлмэрилэгшэд леспромхоздо бии. Тэданэр модо шэрэхэ харгы баридаг, бэлдэдэг. Бүтээсэ ехэтэй шэнэ техникэ леспромхоздо абтажа байнаар. Дээдэ складуудта модо ашахъ автопогрузчик хэрэглэгдэнэ, модон хүсэ ехэтэй автомашинануудаар шэрэгдэнэ.

Саашадаа хугжэхэ, ехэ модо бэлэдхэжэ шэрэхэ арга боломжо, хүсэ шадал леспромхоздо бии гэжэ. Модошодой, трактористнуудай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулагдана. Бага комплексно бригадануud модошодой ооһэдынь дураар эмхидхэгдэнэ байна. Бэе бэеынгээ абари зан һайн мэдэхэ, үгээ ойлголсохэ хүнүүд бригадада хамтаран ажаллахадаа ехэ бүтээсэ туйлана. Бригадын гэшүүд нүхэдэйнгөө ажал, мэргэжэл шудална, нэгэнэйнгээ үбшэлөө, али ямар нэгэ шалтагаанһаа ажалдаа ерэгүй һаа, даабаринень дүүргэлсэд байдаг.

Модошодоймнай ажаһуудаг леспромхозой түб һуурин болоһон Майск тосхон урган бодоо. Эндэ олон барилга хэгдэжэ, тосхоноймнай түхэл шарай хубилжа байнаар. 200 һууритай клуб, 35 орониой больница, арбан жэлэй һургуули, магазин, столово баригданхай. Иннтын амхи зургаануудые, модошодой гэрнүүдые халуун ханаар дулаасуулха, хангаха зорилгоор теплотрассэ баригдажа эхилээ. Заһабаринн-механическа мастерской баригдажа байна.

Манай леспромхоз халуун аршаантай нютагта һуурижанхай. Байгаалиин энэ баялигые хэрэглэхэ, хүдэлмэришэдэй аша туһада зорюулхань мүн лэ шухала. Модошодой амархын, бэе махабадаа һайжаруулхын тула 50 орониой профилактори баригдажа байна. Хүдэлмэришэдөө хабар эртэнһээ овощоор хангажа байхын тула теплицэ баригдажа, үгэрсэ, помидор, һонгино гэхэ мэтэ ургуулагдадаг болоо.

Леспромхознай хугжэжэ, болбосон түхэлтэй боложо байнхай. Урдахи зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха хүсэ шадалтай модошодой коллектив байгуулагдаа. Табан жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэһэн манай коллектив партийн XXIV съездын хүндэлэлэй социалис уялга абаад, тэрэнээ бодотоор дүүргэхэ байһандаа баталгаа этигэнэ.

В. ШАТОРНЫЙ,
Хурамхаанай леспромхозой үйлэдбэрнин таһагай начальник.

Зурагууд дээрэ: модо отологшо Федор Голубев. Леспромхозой түрүү хүдэлмэришэд В. Черенков, В. Щукин, В. Шайдуров, А. Сезова, Н. Сезов, Н. Шелковников, Г. Лисихин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Л. А. МАКСИМОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕТЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө аймаһыда олон жэл соо ороһоной һайнаар хүдэлмэрилэгшэдэй түлөө, мүн түрөөһөөр 50 наһа гүйсэгэнэйнь дамжарамдуулан, Түнхэнэй аймагай «Сибирак» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Максимов Якой Андриановичые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Удэ, Советүүдэй байшан.
1970 оной декабриин 29.

ХЭЖЭНГЭ

ҮҮРГЭ, ХАРЮУСАЛГАЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Шэнэ газарта бууса түхеэрхэ гээшэ тиимэ бэлэар бүтэхэ хэрэг бэшэ. Хоринёоо таһарха, түсгаар аймаг болоод байхадаа, хэжэнгынхид эмхидхэлэй, түбхинэлгын ехэ хүдэлмэри эрхилхэ баатай болоо һэн. Тэрэнэй хажуугаар анхан байһан томо совхозуудые тоосоото энэ үеда соморложо, үшөө хоёр шэнэ ажахы байгуулаа. Эдэ бүтэдэнёоо уламжалан, аймагай хүтэлбэрилхы органууд али олон асуудал шидхэжэ, ажал ябуулгаяа мүртэнь оруултарда нилээд тухашарханшье байха. Тингэжэ аймагай саашаһи хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудые шууд шидхэхэ хэрэг зарам тэды хойшо татагдаха үшартай болоһониинь мэдэжэ.

Гэбэшье тоосоото үе соо аймагай партийна организаци ажахынуудай үйлэдбэрие түсхай һалбарида мэргэжүүлхэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролцоһон аймагай ажалшад байгаалиин уларилһаа тохёолдоһон бархэшэлнүүдые тэсэмгэйгээр дабан гаталаа. Ороо һо таряа, үбһэ, мал ажалай продукциинүүдые абалга ахиршагааршье һаа, ургалтатай байгаа.

Аймагай хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ зорюулан, гурбан жэлэй туршада гүрэн 6,5 миллион шахуу түхэриг табна. Тэрэ мүнгөөр малай байрануud, байрын гэриүүд, соёл культурын ба ажаһуудалай барилганууд олоор баригдаа. Гадна олон трактор, автомобиль, комбайн болон хүдөө ажахын бусад техникэ худалдан абтаа, ажар 800 километр утатай электрын эльэ хүсэ дамжуулха линии аймаг соо татагдаа бшуу. Юрэдөө, капитальна гаргашада гүрэн ехэл мүнгэ һомолжо, шилэд туһалаа гээшэ.

Теэд тэрэ анхаралыень хэжэнгынхид хэр эргэ харюулаа гээшэб? Ороо-һо таряа абалга тоосоото гурбан жэлэй туршада урдахи гурбан жэлэйхитэй сасуулхада, миил 2, нооһо—7, һу—9, үхэрэй шэгнүүрэй нэмэсэ 4 процент ехэ болоо. Табан жэлэй туршада мяха абалгые урда табан жэлэйхиһээ 9 процентэр дээшэлүүлэншье һаа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Ганса 1970 ондо ажар 3000 центнер мяха гүрэндөө дутуу тушаагаа.

Мал ажалай продуктиуудые абалгын багаар ургаһан үшар гол түлэб нинтын адууһа малай тоо толгойнь мүртэйгөөр үдөөгүйн, ашаг шэмэ үгэлгынь ханглатагүй байһанай гэм болоно. Мал үсхэбэрилгэдэ ушардаг томо томо дутагдалнуудые усадхажа шадаагүй. Эхэ мал үрэжүүлхэ, ороондо оруулха хүдэлмэри, үүлтэр һайжаруулха хэрэг муугаар эмхидхэгдэнэ. Мал олоор гарзалаһаар. 1969 ондо аймагай ажахынуud дунда зэргээр 100 эхэ мал бүхэнёөо 64 тугал, 68 хурьга түлжүүлээ, үнгэрһэн жэлэй 11 һарын туршада тугал абалга 58, хурьга—69 болгоод байгаа. Тиихэдэ «Первомайский» совхоз оройдоо 49 тугал, 58 хурьга абаа бшуу. Мүнөө болотор аймаг соо ажар 1300 үнеэдэй ороондо оруулагдаагүй, жэлэй туршада 731 үхэр, 12,9 миинга шахуу хони гарзалуулһан үшар мал ажал хүгжөөлгэдэ хангалтагүйгөөр хандаһанайнь бодото гэршэ болоно бэшэ аал?

Малай ашаг шэмэ абалга дээрэ мүн лэ дутагдалнуud олон байһаар. Һу һаалга, нооһо хайшалга абаад үзэе. 1970 оной 11 һарын дүнгэй ёһоор болоходоо, хэрбээ Чисаанын. Худанай совхозуудай һаалишадай үнеэн бүрнёөо 1450—1530 килограмм һу һаалгаад байхадань, аймагай дунда зэргын урэ дүн 1360 килограмм болоно. Харин Хэжэнгын совхозэй үшөө 300 килограммаар доогуур. Эдэ ажахынуудай эрхэ байдал, малайнь үүлтэр аб адли, ямаршье илгаагүй юм. Теэд ажалайнь урэ дүн нимэ тад ондоо байна бшуу. Энэ баримта юу гэршэлнэб гэхэдэ, нинтынгэ адууһа мал хүгжөөхэ асуудалда зарим хүтэлбэрилэгшэдэй болон зөөветмэргэжэлтэдэй харюусалгагүйгөөр хандаһанай хойшолон болоно.

Аймагай хүдөө ажахын байдалые шэнжэлэн харуулһан эдэ нэгэ хэдэн баримганууд Хэжэнгын районно партийна конференци дээрэ КПСС-эй райкомой гурбан жэлэй туршада ябуулһан хүдэлмэриин тоосоон тухай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Б. Д. Ангархаевэй** хэһэн элидхэл соо хэлэгдэ. Аймагай партийна организацини хүдэлмэриин һайн талые тэмдэглэхэ зуураа, өөрынгөө ажал ябуулгадахи ехэ дутагдалнуud туша, хүсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжонуud туша, шидхэбэреэ олоодүй асуудалнуud туша анхаралаа онсо хандуулһаниинь тон зүб. Тиигээдшье хүдөө ажахы хадаа аймагай эгэл гол һалбаринь аад, нимэ алхаса һулатайгаар хүгжэжэ байһан үшар аймагай коммунистнуудай һанаае зөөгөөгүйдөө арганьгүй бшуу.

Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада түбхинэхы шэнжэтэй эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри эрхилхэтэй хамта, байгаалиин уларилай хэршье һаад түбэг ушаруулбашье һаань аймагай ажахынуud хүдөө ажахы хүгжөөлгөөр бүри һайн амжалта туйлажа шадаха аргатай байгаа гү? Аргатай байгаа гээд энэ асуудалда шууд харюу үгэмөөр. Энэ харюуе делегат, Худанай совхозой Улаахэ-Аралай МТФ-эйе даагша **Д. Р. Жимбеевэй** конференци дээрэ хэлэһэн үгөөр баримталая.

— Табан жэлэй туршада бэелүүлхээр, мүн В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан социалис уялганууда мэнай коллектив амжалтатайгаар дүүргэ. Табан жэлэй түсэб һу абалгаар 1970 оной декабриин 1-нэй байдалаар 102 процент, худалдалгаар—107 процент дүүрэһэн байна. Тэрэ жэлэй 11 һарын туршада унеэн бүрнёөо 1860 килограмм һүн һаагдаа. Энэмнай 1966 онойхитой сасуулбал, 400 шахуу килограммаар дээгүүр болоно. Табан жэлэй туршада 960 толгой тугал абаха даабаритай һэмди. Тэрэнээ 45 толгойгоор үлүүлээд байнабди. Тугалнуудда зургаа һаратай болотөрнь тэжээжэ, шэгнүүрынь дэшэлүүлхэ түсэбөө 130 процент болгообди. Һаагдаһан һүнэй өөрынгөө үнэ сэн хараалагдаһанһаа жэл бүри хямда байһан. 1969 ондо аймаг 4 түхэригөөр хямдаруулжа шадаа бэлэйбди. Һүүлшыннье жэлэйхи энээнһээ ехээр хубилаагүй хэбартэй. Фермымнай 8 һаалишад хоёр мянганай дабаа гаталаа, харин 1969 ондо ороёдоол нэгэ хүн нимэ амжалта туйлаһан юм. Шэнэ табан жэлэй туруушын жилдэ фермэрээ 2 мянганай хилэ дабахабди, нэгэдэхи кварталай дабари мартын наймэнда бэелүүлхэбди,—гэжэ тэрэ элидхэһэн байна.

Энэ фермын байдал аймагай бусад фермэнүүдтээ ондоо юумэниинь огто үгы. Хамаг ажал бар хүсөөр эндэ хэгдэнээр, үнеэдэйнь байра хуушан. Тиимэ мүртөө эндэхи малшадай ажалай дүн бусад олонхи фермэнүүдэйхиһээ ташха ондоо. Аймагай һаалишадай хүдэлмэрээ эндэхидэл адлаар эмхидхэдэг һаань, конференци дээрэ нимэ ахир тоонуud дүрдагдахагүй һэн.

Хонин ажал аймагай мал ажалдахи гол, шидхэхы һалбари. Эндэ мал үсхэбэрилхэ арга боломжошье угаа ехэ. Теэд гансал Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз ажахыгаараа 1970 ондо эуун эхэ хонин бүхэнёөо 82 хурьга түлжүүлээ. Харин тиихэдэ бусадынь холо гээгдэнхэй. Хонишод нүхэд Намжилов, Жигжитдоржиев, Ямпилов (Хэжэнгын совхоз), Цыденова, Жамсуева (Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз) хурьга олоор, нооһо ехээр хайшалжа абадагаараа али зэргэ суурхана гээшэб. Тингэн гэхэдэ зарим зэргэлээд хүдэлжэ байгшадынь юундэ ядалданаб. Адлил байдалтай ха юм. Нимэрхүү байдал мал бэлшэн, шахан таргалуулга, залуу мал түлжүүлгэ дээрэ мүн үзэгдэнэ.

Мал үсхэбэрилгэ, тэрэнэй ашаг шэмэнь дээшэлэлгэ тэжээлнэ болодог гэжэ мэдэжэ. Тэжээлэй бата бэхи үндэһэ һуури табиха гэжэ ороолдоһон газарта ехэ юумэн түйлагдана. Жэшээ болгон Худанай совхозые абаад үзэе. Сабшалаһ һайжаруулгада эндэхид анхаралаа горитойгоор табна, газараа эзэтэй болгоо, түсхай оньһожоруулагдамал отряд эмхидхэгдэнхэй, түхэреэн жэл соо хүдэлнэ. 1970 ондо аймаг дотор дунда зэргээр гектар бүрнёөо 8,3 центнер үбһэнэй хуриагдаад байхада, Худанай совхозойхи 11,4 центнер болоо. Тэрэ ажахын луговод Н-Д. Жамбалов 80 гектарай тус бүрнёөнь дунда зэргээр 41,6 центнер үбһэ сабшажа абаа. Тингэн гэхэдэ, Загаһатын совхозой гурбан жилдэ сабшаһан үбһэнэй хэмжээе гектарта хубаахада жэл соо дунда зэргээр 4,8 центнер боложо байха юм. Таряа үргуулга дээрэ баһал нимэрхүү юумэн ушарна.

Теэд юундэ нимэ эреэ маряан, бэе бэсһээ ташха ондоо урэ дүнгүүд түйлагданаб? Имагтал анхаралһаа, хүтэлбэрнёөо, эмхидхэлнээ болоно. Партийна организациннуудай, совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дааһан тушаалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг абадалай хойшолон гэжэ ажаглалта конференци дээрэ зүбшэгдөө.

Үнэхөөрөөшье, КПСС-эй райком, аймсоведэй гүйсэдком, тэрэнэй хүдөө ажахын управлени түрүү дүй дүршэл, эрдэм шаукын түйлалтануудые үйлэдбэридөө үргөөөр нэбтэрүүлхэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй харюусалга болон үүргэ дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри һулаар ябуулаа.

Энэ асуудалаар делегадуудай хэлэн ажаглалта дурдая.

М. Х. Хантаев—Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой главна зоотехник:

— Малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ. Аймагтамнай мүнөө болоторөө искусственна үрэжүүлгын гүрэнэй станци байгуулагдаагүй байнаар. Хонидто бонитировко хэхэдэмнай алаар 40 шахуу процентнь гурбадахи классай байшоо. Үрэжүүлгын мүртөө ороогүйнёөо боложо нимэ юумэн ушарна. Үшөө тиихэдэ эхэ мал олоороо һубайрна.

Б. Н. Жамсуев—Загаһатын совхозой директор:

— Хүдөө ажахын эрдэмтэ мэргэжэлтэдэй эүгнёөо теоретическэшье, бодотошье туһаламжа багаар абаһа гээшэбди. Мал үсхэбэрилхэ, үүлтэрынь һайжаруулха гол асуудалнуud-ые, үнэндөө, манай мэргэжэлтэд һуулаар шидхэнэ. Аймагаймнай газетэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл согсолхо, дэлгэрүүлхэ асуудалда анхаралаа табигагүй.

Б. Х. Жамбалов—Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь:

— Аймсоведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениде бэлэдхэл һайнтай мэргэжэлтэд олон хүдэлнэ. Тиигэбшье тэдэнэй совхозуудта ошоже, бодото хүдэлмэри хэжэ, тэндэхи мэргэжэлтэдтэ туһалажа, ямар нэгэн шухала асуудал өөрынгөө үүсхэлээр шидхэжэ байһые харадагүйбди. Тэдэнэр жэжэхэн лэ асуудал шидхэлгээр хүдэлмэрээ хизаарлана хаш. Управлениде түсэблэлгын-экономическа таһаг гэжэ бин. Тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэд тоо мэдэ телефоноор суглуулаад лэ, балансова комиссида нинин начальник В. В. Чернышев Яхадай адуушадай туйлалтануудые һайшаан магтаад, энэ талаар манай республикада бэелүүлэгдэдэг хэмжээ ябуулганууд ые ондо тэмдэглэжэ, гүйсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжонуud болон дутуу дуданууdыень заа-һан байна.

Манай республикада мяхалиг үүлтэрэй адуун үсхэбэрилэгдэнэгүй шахуу. Адуунай мяхан багаар абтана. Жэшээнь 1969 ондо республикаймнай бүхэдээ адуунай 1830 тонно мяхан абтаһан байна. Энэмнай бүхы туша-аһан мяханаймнай ороёдоол 3,7 процент болоно бшуу.

Һаяхан гарга-һан тогтоол соо мяхалиг үүлтэрэй адуу үсхэбэрилгые материальна талаарнь урмашуулха. экономическа һайн үндэһэ һууритай болгохо тухай хэлэгдэнэ. Адуунай хямда сэнтэй мяха ехээр абахыч тула нэн түрүүн адуун һүрэгэйнгөө тоо толгойе бүри олон болгожо, ашаг шэмэнь дээшэлүүлхэһээ гадна, эмхидхэлэй болон зоотехническэ нилээд ехэхэн хүдэлмэри хэгдахэ байна. Энэ зорилгые бэелүүлхын тула ажахы бүхэндэ гүүдые, азаргануудые болон унага, даагадые харуулха томодхогдоһон фермэ барибал таарамжатай. Гадна адуунай тул абалгые һайжаруулха шухала. Мяханда туша-агдаха адуунай ажалда хэрэглэгдэгүй хадань, гүүн бүхэнёөо унага түлжүүлэн абахые ороолдохо байна. Даагадые 1 жэлтэй гү, али 2 жэлтэй болгоод мяханда туша-аха гэшэ нютаг буриин байгаалиин эрэ байдалһаа дулдыданги байха. Мяханда туша-агдаха даагануud һайса таргалһан байгаа һаа, ажахыдашье олзотой. Юуб гэхэдэ, тарган адуун туранхай адуунда орходоо 1,5—2 дахин ехэ олзотой бшуу.

Гэхэтэй хамта ажахыда үсхэбэрилэгдэжэ байһан адуунай үүлтэр һайжаруулха шухала. Энэ нютагай үүлтэрэй, түхереэн жэл соо бэлшээд лэ ондо ороолг адуунай зохисотой һайн шанарыень тэмдэглэмэр. Теэд мүнөө адуун һүрэгые тэрэ хуушанай барга сагайхидал аллаар хараха бэтэ, байра байдалынь болоод харуһалга, адуулганышье солдуулхада ажалда ябаха г...

Софья Ринчи... Улаан-Удын аймаг... ровой нэрэмжэтэ... зой эрхим һаали... нэгэн юм. Энэ нүх... сэбтэ табан жэлэй... шын жэлдэ даажа... һан үнеэн бүрн... 2300 гаран кил... һу һаажа, аймагай... лишадай дунда д... һэн мүрысөөндэ... зэргээдэ ябалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С... чинова.

З. ВЕСНИНАГАЙ...

АДУУН ҺҮРЭГЭ...

Адуу мориды үсхэбэрилхэ гээшэ мал ажалай тон шухала, онсо өөрын шэнжэтэй һалбари болоно. Юуб гэхэдэ, адуу морин хамаг бүхы малда адли арһан эдлэлэй болон эдэ хоолой зүйлнүүдые (мяха, кумыс) үгэхэнёөо гадна, анхан сагһаа хойшо арад зоной жажабайдалда унаа боложо, бүхы ажал хэрэгынь бүтээжэ байһан «мохошогуй морин эрдэни» гэжэ алдаршанхай. Гэбэшье нүүлэй үедэ машина, техникэ ехээр хүгжэн далгаржэ, мориной хүсэн багаар хэрэглэгдэдэг болоо. Жэшээнь 1924 ондо республикымнай хүлөө ажахын бүхы ажалай 99,9 процентнь мориной хүсөөр бүтэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө ороёдоол 2 процентнь морёор хэгдэнэ. Иигээжэ оньһон техникын элбэгжэжэ, морин унаагай багаар хэрэглэгдэдэг болохоодо, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд адуу мориды олоор үсхэбэрилһэшэй хэрэггүй гэһэн бүруу һанал бодол баримталдаг байха юм. Тиин ямаршье түсэблэлгэ, шалгалтагүй болоһон дээрэһээ манай мал ажалай энэ тон шухала һалбари нилээд муудаһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ дутагдалые усадхаха нилээд олон хэмжээ абуулганууд хараалагдажа байнхай. Мүнөө үедэ адуу үсхэбэрилжэ ажалда хэрэглэхэ, ашаг шэмэнь абаха ба спортивна мүрысөө һорёондо табиха гэһэн гурбан ондоо хараа шэглэлэй ябуулга хэгдэжэ байна. Манай республикын байгаалиин уларилда дадаһан, ашаг шэмэ ехэтэй адуун һүрэг үсхэбэрилхэдэ яһала таарамжатай гэжэ тоологдоно.

Байгша оной октябриин һүүлээр манай республикын түб хотодо «Адуу үсхэбэрилхэ хэмжээнүүд ба мориной мяханай розничнэ болон гүрэндэ худалдан абалгын сэнгүүд тухай» тогтоолые жажахынуудта бэелүүлхэ асуудалаар зүблөөн үнгэргэдөө һэн. Эндэ Шэтын ба Эрхүүгэй, Хакасай областынуудай болон Яхадай ба Буряадай автономито республикануудай түлөөлэгшэд хабаадаһан байна. Зүблөөн дээрэ үгэ хэлэ-эн РСФСР-эй Худөө ажахын министерствын адуу үсхэбэндха, моридой заводуудые эрхилхэ Главна управлениин начальник В. В. Чернышев Яхадай адуушадай туйлалтануудые һайшаан магтаад, энэ талаар манай республикада бэелүүлэгдэдэг хэмжээ ябуулганууdые онсо тэмдэглэжэ, гүйсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжонуud болон дутуу дуданууdыень заа-һан байна.

Манай республикада мяхалиг үүлтэрэй адуун үсхэбэрилэгдэнэгүй шахуу. Адуунай мяхан багаар абтана. Жэшээнь 1969 ондо республикаймнай бүхэдээ адуунай 1830 тонно мяхан абтаһан байна. Энэмнай бүхы туша-аһан мяханаймнай ороёдоол 3,7 процент болоно бшуу.

Һаяхан гарга-һан тогтоол соо мяхалиг үүлтэрэй адуу үсхэбэрилгые материальна талаарнь урмашуулха. экономическа һайн үндэһэ һууритай болгохо тухай хэлэгдэнэ. Адуунай хямда сэнтэй мяха ехээр абахыч тула нэн түрүүн адуун һүрэгые тоо толгойе бүри олон болгожо, ашаг шэмэнь дээшэлүүлхэһээ гадна, эмхидхэлэй болон зоотехническэ нилээд ехэхэн хүдэлмэри хэгдахэ байна. Энэ зорилгые бэелүүлхын тула ажахы бүхэндэ гүүдые, азаргануудые болон унага, даагадые харуулха томодхогдоһон фермэ барибал таарамжатай. Гадна адуунай тул абалгые һайжаруулха шухала. Мяханда туша-агдаха адуунай ажалда хэрэглэгдэгүй хадань, гүүн бүхэнёөо унага түлжүүлэн абахые ороолдохо байна. Даагадые 1 жэлтэй гү, али 2 жэлтэй болгоод мяханда туша-аха гэшэ нютаг буриин байгаалиин эрэ байдалһаа дулдыданги байха. Мяханда туша-агдаха даагануud һайса таргалһан байгаа һаа, ажахыдашье олзотой. Юуб гэхэдэ, тарган адуун туранхай адуунда орходоо 1,5—2 дахин ехэ олзотой бшуу.

Гэхэтэй хамта ажахыда үсхэбэрилэгдэжэ байһан адуунай үүлтэр һайжаруулха шухала. Энэ нютагай үүлтэрэй, түхереэн жэл соо бэлшээд лэ ондо ороолг адуунай зохисотой һайн шанарыень тэмдэглэмэр. Теэд мүнөө адуун һүрэгые тэрэ хуушанай барга сагайхидал аллаар хараха бэтэ, байра байдалынь болоод харуһалга, адуулганышье солдуулхада ажалда ябаха г...

Аймаг соо главна гэһэн т... даадаг мэргэжэлтэд хорёоһоо... хүн болоодог. Тиихэдэ юрын... гай эрдэмтэ мэргэжэлтэд ажал... делёни бүхэндэ хэдыгээрээ хэ... байдаг. Тингэн гэхэдэнь, аймаг... мүнөө болотороо нэгэшье жэшэ... маар (ядахын сагта) искусс... үрэжүүлгын пункт, гүйсэд ом... руулагдамал һу һаалиин ферм... лай эддэб үбшэ үндэһөөрнь усад... онол арга, тэрэшэлэн түрүү дэ... шэл ургөөөр дэлгэрүүлжэ... юумэн үшөөл харагданагүй бо...

Гэхэ зуура мэргэжэлтэдэй ябуулгаһаа хүдөө ажахын үй... рини үрэ дүн горитойгоор дуд... байна гэжэ конференци зүб со... хэ. Тиимэһээ партини райком... тийна эхин органнаанууд ... ажахын мэргэжэлтэдэй үүрэг... харюусалгыень саашадаа бүри... лүүлхэ, тэдэндэ шанга эрилт... ха байһаниинь дамжаггүй.

Аймагай промышленна пре... тинуудай ажал ябуулгада, соёл... талай, партийно-эмхидхэлэй м... мэрин байдал туша конф... дээрэ анхарал горитой хандуу... даа, дутуу дунданууд элирэ... дээ, саашадаа бэелүүлхэ эр... нуud тодорхойлогдоо.

Хэжэнгын районно партийн... ференциин хүдэлмэриндэ КПСС-... комой секретарь **Н. Е. Мен...** «Забайкаллес» комбинадай п... ник **А. И. Кораблев** хабаадал... үгэ хэлэһэн байна.

Конференциин һүүлээр п... һунгагдаһан партийн райком... рүүшын пленум зарлагдажа, ... эмхидхэлэй асуудалнуud шидх... КПСС-эй райкомой нэгэдэхи се... ряар **Б. Д. Ангархаев**, секр... параар **Н. М. Тютрин, Г. С. Са...** һунгагдаба.

Г. ЦЫРЕТОРО...
манай тусхай ко...

ЗЭДЭ

Партийна хүсэ зүбөөр хубаан табиха

Наймадахи түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын жэл — 1970 ондо нимэ хэмжээнэй продукци гүрэндэ худалдагдаа: **һүн 82 мянган центнер**, тэрэ тоодо 22 мянган центнерынь түсэбнёөо гадуур; **мяхан—58.300 центнер**, түсэб 500 центнераар үлүүлагдаа; **үндэгэн—2074 мянга** (түсэбынь 700 мянга), **нооһон—12.567 центнер**, түсэбнэ гадуур худалдагдаһаниинь 967 центнер.

Эдэ тоо, баримганууд КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Р. Потапаловай** һанхан аймагай партийна конференци дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соонь нэрлэгдээ һэн. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлэй хаа хаанагүй дэлгэрээд байхада, эдэ тоо, баримганууд аймагай партийна организацини тоосоото үе соо хэһэн ажалай толотомо гэршэ, тайлбари боложо үгэнэ. Нимэ үрэ дүн түйлахын тула аймагай партийна организацини хүтэлбэри доро ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд ажаг хүсэ шадалаа элсүүлэн, урдаа табигдаһан зорилгоёо дүүргэжэ шадаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Табан жэлэй түрүүшин жэлэй үеынхитэй 1970 оной байдалые жэшэхэ болоо һаа, аймагай алишье ажахыда яһала ехэ хубилалтын болоһон тухай конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадуud онсо тэмдэглэһэн байха юм. Мал ажалай продуктиуudые элбэг ехээр абадаг болохын тула ажахы бүхэндэ тэжээлэй һайн база байгуулха гэшэ эгэзэн түрүүн шидхэгдэхэ гол асуудалнуудай нэгэн болоһон. Мүн энэ зорилготой хамта ороо-һо тарянай талмай үргэдхэхэ ба ургасынь дээшэлүүлхэ талаар ехэ ажал хэгдэ. Жэшээнь, тарилгын талмай 7865 гектараар үргэдхэгдэжэ, дунда зэргээр нэгэ гектарай ургаса 0,7 процентээр дээшэлэ. 1961—65 онуудта жалдаа 97,9 мянган центнер ороо-һо таряа гүрэндэ худалдадаг һаа, энэ табан жэлэй үедэ жал бүри дунда зэргээр 131,0 мянган центнер худалдагдаа.

Энэ амжалта бэлэхэнээр түйлагдаһан хэрэг бэшэ. Ажахын коммунистнуудай хэды ехэ ороолдолго гаргаһан тухай тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэдэ. Энэ талаар «Мир», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинуud онсо шалгаргаһан байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозоо трактерно-тараан ажалайнь бригадануудые алдар сууда гаргаһан Социалис Ажалай Герой Е. И. Бутаков, Заболотный, «Мир» колхозоо нүхэр Усов, Очиров гэгшэд толгойлнэ. Тарганайнь ургаса нэгэ гектарһаа 14—18 центнер болоһон.

Эдэ бригадануудай ажалай амжалтын эхи таха хаанаһааб гэхэдэ, газараа һайнаар, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэнэ, севооборууdые зүбөөр хэрэглэнэ, агротехникын заабари нарийнаар сахина. Энэ бүхы ажалыень хүтэлэлгэ ехэтэй, шадабари нарийжалтай, ухэ дүршэлтэй баян коммунистнуud толгойлно.

Жилдээ жалдэ малай тэжээлдэ кукуруза, гороох, зеленко ехээр таригдадаг болоо. Үнгэрэгшэ жэлэй урэ дүнгээр хэжэ болоо һаа, «Мир» колхозой нүхэр Гаинсулинай хүтэлбэрилдэг зээно гектарһаа 459 центнер кукурузын һайна нэмэ ургуулһан. Энэ амжалтын ашаар аймаг дотор нэгэ үнеэндэ бардам хүрэхэ силос дарагдаһан байна.

Тоосоото үе соо партийн райком сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, талмайень үргэдхэхэ ба бэлшээри һайжаруулха тушаа асуудал нэгэтэ башэ хаража, түсхай хэмжээ абуулга харааһан байха юм. Тиин 1500 шахуу гектар сабшалан шугы бургаһанһаа сэбэрлэгдэһэн, 318 мянган тонно үтэгжүүлгэ, түрүүшын табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ минеральна үтэгжүүлгэ сабшалада оруулагдаа.

Газарай уһалуури һайжаруулха тухай асуудал партийн райкомой гол анхаралда байһан тушаа элидхэлэй тэмдэглэбэ. Энэ асуудалые эгөөр шидхэжэ шадаһан ажахынуud муу бэшэ үрэ дүн түйлаһан байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозоо луговодуудайнь отряд хэдэн жилдэ удаагуур намаг газар хатаана, сабшалаандаа органическа ба минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулна, бусад худалмэри хэнэ. Тиимэһээ тус ажахы аймаг дотороо үбһэ ногооной эгэзэл баяр ургаса (гектарай 15,6 центнер) хурьяана. Түрүү луговод Сергей Таракановский дажа абаһан ургаса гектарһаа 14—18 центнер болоһон.

Эдэ бригадануудай ажалай амжалтын эхи таха хаанаһааб гэхэдэ, газараа һайнаар, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэнэ, севооборууdые зүбөөр хэрэглэнэ, агротехникын заабари нарийнаар сахина. Энэ бүхы ажалыень хүтэлэлгэ ехэтэй, шадабари нарийжалтай, ухэ дүршэлтэй баян коммунистнуud толгойлно.

Жилдээ жалдэ малай тэжээлдэ кукуруза, гороох, зеленко ехээр таригдадаг болоо. Үнгэрэгшэ жэлэй урэ дүнгээр хэжэ болоо һаа, «Мир» колхозой нүхэр Гаинсулинай хүтэлбэрилдэг зээно гектарһаа 459 центнер кукурузын һайна нэмэ ургуулһан.

Тоосоото үе соо партийн райком сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, талмайень үргэдхэхэ ба бэлшээри һайжаруулха тушаа асуудал нэгэтэ башэ хаража, түсхай хэмжээ абуулга харааһан байха юм. Тиин 1500 шахуу гектар сабшалан шугы бургаһанһаа сэбэрлэгдэһэн, 318 мянган тонно үтэгжүүлгэ, түрүүшын табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ минеральна үтэгжүүлгэ сабшалада оруулагдаа.

Газарай уһалуури һайжаруулха тухай асуудал партийн райкомой гол анхаралда байһан тушаа элидхэлэй тэмдэглэбэ. Энэ асуудалые эгөөр шидхэжэ шадаһан ажахынуud муу бэшэ үрэ дүн түйлаһан байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозоо луговодуудайнь отряд хэдэн жилдэ удаагуур намаг газар хатаана, сабшалаандаа органическа ба минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулна, бусад худалмэри хэнэ. Тиимэһээ тус ажахы аймаг дотороо үбһэ ногооной эгэзэл баяр ургаса (гектарай 15,6 центнер) хурьяана. Түрүү луговод Сергей Таракановский дажа абаһан ургаса гектарһаа 31,7 центнер хурьяажа шадаа.

Газарай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар тоосоото үе соо хэгдэһэн худалмэриин дүн ажаглан хараха, ажахынуудта дутагдал үшөөл ехэ байнаар. Үгэ хэлэһэн зарим делегадуud энээндэ һанаагаа зөбөжө байһанаа мэдүүлэн, дары хэмжээ абаха эрилтэ табяа. «Коммунизм» колхозоо, Өөрой, Торнин, Октябрьска совхозуудта жилнээ жилдэ бага ургаса абтана. Ямар шалтагаан дээрэһээб гэхэдэ, газарынь муугаар эдэлгэрилгэдэнэ, үрэнэй шанар муу, тарилга дээрэ зүб норма сахигданагүй.

Ороо-һо болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ямар шухала арга нүхэсэл мүн. Теэд зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд энээнэ һайн мэдэжэ байгаад, бэелүүлхын түлөө ороолдоногүй. Энэл үшөр дээрэһээ аймаг дотархи тарялангай талмайн ороёдоо арба гаран процент паар болгогдоно. Паарта гэжэ үлөөгдэһэн газарай ойроо хүртүүлэнгүй, бүртаг үбһэндэ дарагдаад, һүүлэй һүүлдэ малай бэлшээри болошодог ушаршье бин.

Гүрэндэ худалдагдаһан худөө ажахын продукциһаа ороо-һо бүхы олзо доходой 87,5 процентнь мал ажалда тудана. Ушар нимэһээ партийн райком мал ажал, плангана хони үсхэбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулдаг болонхой. Тоосоото үе соо хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ тухай асуудал партийн райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдажэ, түсхай хэмжээ абуулганууд хараалагдаһан байна. Үшөө тиихэдэ нёёндэ шэлдэ үнгэргэдэһэн научна конференциие хони үсхэбэрилхэ талаар партийн райкомой хараалһан хэмжэнүудые һайшаһан байна.

Үнгэрһэн табан жэл соо аймагай хонишодой урдаа табигдаһан зорилгоёо дүүргэхын түлөө ямар тэмсэл таргаһан туша-а элидхэлнэ, мүн делегадуудые тогтоожо хэлэ. Хонишодой үнэн сэхэ, сухавишагүй нэтэрүү ажалые богонёөр тайлбарилхын тулада наймадахи табан жэлэй эхин һуул хоёрой байдал сасуулаад үзэе: **1965 ондо 262.318 толгой хонидынь 1970 ондо 307.500 хүрэтэр олошоро-ое. Энэ үе соо нэгэ хониниёоо нооһо хайшалга 2,5-һаа 3,22 килограмм хүрэтэр дээшэлээ, хониной мяхан 22.483-һаа 31.500 центнер хүрэтэр ехээр абтадаг болоо.**

Эдэ тоо, баримганууdые сасуулаад үзэхэдэ, аймагай ажахынуудай хонишодой, партийна организацини хэһэн ажал эли боложо үгэнэ.

Аймагай хонин ажалые хүгжөөлгэдэ «Коммунизм», Ленинэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Борьёогой совхозой малшадай оруулһан хубита ямала ехэ гэжэ тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэбэ. Эдэ ажахынуудта зуун хонин бүрнёөо эгэзэл олон хурьган, эгэзэл ехэ нооһон, мяхан абтаһан байха юм. Зуун хонин бүрнёөо зуу гаран хурьга абаһан бригаданууdай тоо жэл ерэхэ бүри олошорно, 1968 ондо 17 байһан һаа, 1970 ондо 59 болоо. «Коммунизм» колхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Гомбо-Сүрэн Цыреминова зуун хонин бүрнёөо 140 хурьга абажа, үнэн сэхэ ажалай үльгэр жишээ харуулаа.

Ажахын гол һалбари болоһон хонин ажалда нимэ амжалтануудай туйлагдабашье, үшөө ехэ дутагдалнуudай бии байбаниинь конференциин делегадуудай хэһэн шүүмжэлэл соо-һоо тодороо.

— Аймагаймнай ажахынуud хонидой һубайрдаг ушарһаа экономическа тон ехэ хохидолдо ороно. Далан ондо хонишодой яһала һайнаар хүдэлжэ гараашье һаа, 12 мянган хурьган дутуу абтаа. Энэ хадаа хэдэн зуу мянган түхэриг хиндэ малнаһантай адли болоно бшуу,—гээд хүдөө ажахын управлениин начальник нүхэр **Спиридонов** хэлэ.

Муу харуһатай байһан дээрэһээ Торнин, Өөрой

ОЛОН ДАБХАР ФЕРМЭНҮҮД

Мүнөө сагай эрилтэ ✻ Автоматика ■ Фермын эзэн—диспетчер ■ Юугээрээ ашатайб?

Нимэ юумэ түрүүшынхеэ хараа юм. Хабсаргагдамал түмэр бетоннэ убуунай байра гахээр башэ, харин антан томо заводой корпус шэнэр харагдаба. Зургаан дабхар туйай томо байра соо—аяар 152 мянан тахяагай амаргүй томо фабрика. Тезд энэмнай юун гээшэб? Проект табигшадай һанаанһаа абажа арайлгажархиһан хоёһон бодол гү, ли бэшэ гү?

— Тиимэшье гэхэдэ болохо, үгылье гэхэдэ болохо.

Тэдэ үгэнүүдээ тайлбарилхын тулда «Росгипросельхозстрой» гэжэ институдай директор Н. П. Мажайсан зурагуудтай, технико-экономическа тоонуудтай альбом далгэд, ргажа хөөрэбэ;

— Хэзээ хойно, ерээдүйдэ бүхэ юумые хаража байна бэ, соёлт, харин туршалгын цехэй проект хаража байнат. Нимэ цех жэлэй 25 миллион үндэгэ таха ёһотой. Бүрил 1971 онд Калининска областиин Завидовска убуунай фабрикада—2, Рига город адар—5 тиимэ цех баригдаха гэжэ араалагдана.

— Юун дээрэһээ тиимэ цехүүд ригдаха болобоб?

— Шалтагаануд олон. Тезд гэхэн гол шалтагаанинь гэхэдэ,— нүдөө ажахын үйлэдбэриин техничеһэ хэбсэгжэлгын ехэ болоһон үшар байха юм. Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленүүдэй тогтоолнуудые бэлүүлэнэй шаар колхозуудай ба совхозуудай ономико ехээр бахижэжэ, хүдөө ажахыда бүхыдэнь үргэн индустриализаци бэлүүлхэ бата бахи үндэһэ һуури бии болобо. Мал ажалай продуктнуудые промышленна үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэрилхэ хэрэг эрид сахӭр хүгжөөн дэбжэхэ зорилго КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленум шухалашалан табиһан байгаа.

Тэдэ шиндхэбэринүүд бүри мүнөөһөө бэлүүлэгдэжэ байнхай. Мал ажалай томо томо байрануудые, шубуудай маштан томо фабрикануудые 1971 онд барилгада үнэрһэн жэлэйхиһэ 16 процент ехэ—хамтадаа 5,3 миллиард түхэриг мүнгэ һомолохо гэжэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын гүрэнэй түсэбөөр хараалагдана. Энэ ехэ мүнгэнэй ашаар 1,4 миллион эбэртэ бодо малай, 1,7 миллион гахайн, 13,7 миллион тахяагай байрануудые богони болзор соо барижа болохо юм. Тэрээнэй тулада ашаптай һайн, хямда проектнүүд хэрэгтэй ха юм. Тезд манай проектнүүд үнэхөрөөшье тиимэ гэжэ хэлэхэдэ болохо. Энээнние ороёдоо хөёр жэшээ дээрэ харуулая. Туршалгын цехэй баригдахада талмайнь шубуудай фабрикануудай ганса дабхар типовой байрын талмайда орходоо 8 дахин бага байха. Мүн барилганшье 2,5 дахин үнэгүй болохо юм.

— Тезд технологинь? Олон дабхар байра соохи технологи ямар байхаб? Ажалай технологиин орёо болоходонь, гаргашань ехэ болохо бэшэ гү?

— Зааханааршье ехэ болохогүй. Бэе бэеһээ амаралһан 12 зал боложо шубуудай байра хубаагданхай. Зал бүхэндэ 13 мянгаад тахяа байха. Оньһожоруулагданги таһалгата батарейнүүд соо тэдэнние барижа байха юм. Шубуушан эхэнэрэй сагай реле хүдэлгэхэтэйнь сасуу, оньһого автомадууд программаар тогтоомол саг соо тахяае эдэлүүлжэ, үндэгыень суглуулжа, таһалгануудыень сэбэрлэжэ эхилхэ. Хүнэй хэхэ ондоо ажалгүй, минии лэ адаглан хаража байха.

— Нэгэ шубуушан хэды тахяа харахаб?

— Анхан дээрээ 13 мянгаад, байн байтараа хөёр дахин олые хараха. Оньһото автоматика тиимэ олон шубуу хараха арга боломжотой.

— Энэтнай миин туршалгын проект гээшэ аабдаа. Тезд бодото байдал дээрэ үшөө шалгажа үзэхэ хэрэгтэй бэзэ. Үргэн ехэ барилга бэлүүлхын тулада танай институт юу хэжэ байнаб?

— 50, 100, 200 мянган тахяагай фабрикануудай типовой хэдэ проект һүүлэй жэлнүүдтэ зохёогоодби. Новгородско, Ленинградска, Свердловско болон бусад областьнуудта тэдэ проектнүүдээрнай фабрикануд бариглаа һэн. Тэбэшье энэ үе соо олон юумэ хубилаа. Санитарна шэнэ нормонууд байгуулагдаа. Шубуудай байрануд соо машина, техникэ олон болоо. Тиимэһээ урдын проектнүүдые үндэһөөрнь шэнэлхэ хэрэгтэй болоо һэн. Харагты даа,— гээд маниие 200 мянган тахяагай фабрикын македэй хажууда абаашажа харуулна.

Тэрэнь юрэ бусаар үзэгдэнэ: жэгдээр зэргэлэһэн байрануудай ами аминдаа хөёр участок. Участок бүхэндэ асфальт харгы таргагданхай. Дүтэ абаашаха харгынуудшье мүн түхеэрэгдэнхай. Гансал инкубационно цех тэрэ хөёр участогые нэгэдүүлэн холбоно.

— Халдабарита үбшэн һэргылэн сарахын тулада үүсэлэгдэхэ шубуудай байрые аминдань, холо байлгахабди.—гэжэ Н. П. Мажайцев тайлбарилан хөөрэнэ.—Санитарна шэнэ эрилтын ёһоор, үүсэлэгдэхэ шубуунай байра залуу шубуудай фермэһээ 500 метрэй профилактикын зоно гэдэгээр илгагданхай.

Ажалай бүри һайн арга технологишье зохёогдобо. Оньһожоруулагдаһан таһалгата тусхай батарейнүүд дотор тахяа байлгагдаха. Тэрэнь байрын зайе 4 дахин уужам болгохо юм. Шубуудай хуушан байра соо дурбэлжэн метртэ ороёдоо 9 тахяа баригдадаг байбал, мүнөө 36 баригдаха. Ажал ехэтэй бүхы хүдэлмэришье оньһожоруулагданхай.

Ороной заха хизаар бүриёөө өнэ проектыемнай захижа, нэхэжэ байха юм. Жэшээнь, Пермскэ областиин Соликамска шубуунай фабрика, Волгоград шадар—Волжско, Сахалин дээрэ—Центральна, Хабаровска хизаарта—Некрасовска, Владимирска областьдо—Владимирска, Чувашада—Чебоксарска болон ороной ондоошье олон районуудта шубуудай фабрика 1971 ондо энэ проектээр баригдаха.

«Росгипросельхозстрой» гэжэ институт—эдлэб проект зохёодог зургаан. Тэрэнэй проектнүүдээр колхозууд болон совхозуудта гансашье шубуудай фабрикануд бэшэ, мүн эдлэб эсын фермэнүүд, үйлэдбэриин барилганууд, ажаһуудалай болон иншын байшангууд бодхоогдодог. Гэхэтэй хамта мал ажалай томо байрануд гол түлэб тэрэ проектээр баригдадаг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Россин Федерациин, Украиныи, Белоруссиин олон ажахы тэдэ проектнүүдээр барилга хэнхэй.

Энэ институдай һал зохёоһон проект гэхэдэ,—24 мянган тахай эдеэ хоолой үлөөдэһөөр тэжээхэ байрын типовой проект болоно. Калининска областиин «Заволжский» совхоздохи, Московско областиин «Белая Дача», «Мытищи», «Останкино» гэжэ совхозуудтахи туршалгын промышленна байрануд соо шалгагдажа тодоруулагдаһан эгээн һайн үрэ дүнгүүд энэ проект соонь абтанхай. Ажалые тон ехээр оньһожоруулга, бүхы ажалай автоматизаци тэрэ проектын эгээн лэ һайн талань болоно.

Байра бүхэндэ 3 мянган толгой гахай байлгагдажа, харуулагдаха юм. Дүрбэн һаратайдаа эндэ ороһон поршоонхо 160 хоногой турша соо байхадаа, 110 килограмм хүрэтэр татаха. Ганса гахайшан оньһон артын ашаар 6 мянган гахай хараха аргатай.

Гахайн байра соо искусственна вентиляци табигданхай, оньһон аргаар дулаасуулагдаха, байра соохи агаарые дуран соогоо дулаан байлгажа болохо. Тиимэ байрануудые ороной ямаршье захи хизаарта, промышленна томо центрнүүдэй хажууда барижа болоно.

Калинин город шадархи «Заволжский» совхоздо баригдаһан гахайн тиимэ байрануудай үлэмжэ һайн байһыень гурбан жэлэй дүй дүршэл харуулба. Тэндэмнай гахайн шэгнүүр хамагһаа ехээр нэмэлэг, ажал хамагһаа багаар гарадаг байба. Москва шадарай болон бусад областьнуудай нимэ фермэнүүдтэ 3—4 дахин ехээр ажал гарадаг байшоо. Имагтал үнэрэгшэ жэл туршалгынгаа байрааһаа энэ совхоз 2 миллион 514 мянган тухэриг сэбэр олзо оруулаа һэн. Барилгынгаа гаргашые жэлэй турша соо харюулаа.

В. ДОРОШЕНКО.
(ТАСС).

Москва.

Социалис ороныуудта

Ороной экономикын хүгжэлтэ

БУДАПЕШТ. «Непсава» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, табан жэлэй турша соо Венгриин национальна доход 32 процент үлэүтэй нэмэһэн байна.

Ороной промышленна үйлэдбэри жэл бүри дунда эргээр 6 процент дээшэлэн байна. Машина бүтээлгын, химиин промышленностиин продукци бүтээн гаргаалга, мүн электрын эшэ хүсэ абалга һүүлэй табан жэл соо хурдан түргэнөөр хүгжөө.

Монголой шахтёрнуудай үдэр

УЛААН-БААТАР. Шулуу нүүрһэнэй Налайхын хэбтэшые 48 жэлэй саада тэй Арадай правительство гүрэнэй эд зоори болобо гэжэ соносохоон байгаа. Ороной шулуу нүүрһэнэй түрүүшын предприятиин хүдэлжэ эхилһэн үдэр—декабриин 25-да жэл бүри Монголой шахтёрнуудай һайнэр гэжэ тэмдэглэгдэдэг болоихой.

Энэ шахтаһаа түрүүшын жэл соо оройдоол 870 тонно нүүрһэн абтаһан байгаа. Тиихэдэ бүхы ажалынь бар хүсөөр бүтээгдэдэг һэн. Монголой шулуу нүүрһэнэй промышленностиин түрүүшын предприятие шэнэдхэн заһабарилха, оньһон техникээр хангаха хэрэгтэ Советскэ Союз тон ехэ туһа хүргэһэн байна. Мүнөө энэ шахтада нүүрһэ малтан абадаг комбайн болон бусад шэнэ механизмууд хэрэглэгдэнэ. Налайхын шахтернууд үйлэдбэриингөө даабарие амжалтатай дүүргэнэ. Хахад миллион үлүүтэй тонно шулуу нүүрһэн 1970 ондо абтаа.

Шулуу нүүрһэнэй промышленность хадаа Монголой арадай ажахын эгээл тургэн хүгжэжэ байдаг һалбари болоно. Шулуу нүүрһэнэй Шарын-Голой, Адуун-Чулуной предприятинүүд һүүлэй жэлнүүдтэ хүдэлжэ эхилээ.

Шэнэ электростанци

ВАРШАВА. Кашалинска воеводстводохи «Жидовоэ» гэжэ электростанциин түрүүшын агрегат хүдэлжэ эхилбэ. Тэрэнь 50 мянган киловатт хүсэтэй юм. Гуе бүридөө тиимэ хүсэтэй үшөө хөёр агрегат ашаглалгада һалар орүүлагдахань.

Закавказиин совет республикануудай гидроэлектростанци бодхоогдодой баян дүй дүршэлые Польшын барилгашад ажалдаа шадамар бэрхээр хэрэглэдэг болонхой.

Дайшалхы киноискусство

ХАНОЙ. Оронойнгоо кинематографие хүгжөөхэ хэрэгтэ Вьетнамай Демократическа Республикын киногой худэлмэрилэгшэд тон ехэ анхарал хандуулдаг болонхой. США-гай түримхайнэртэ эсэргүү вьетнам арадай баатарлиг тэмсэл, Хойто Вьетнамдахи социализм байгуулгын амжалта—эдэ асуудалнуудта эндэхи кинематографистнүүдай олонхи бүтээлнүүд зорюулагдана.

«Бэеэ даанхай байдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө» гэжэ шэнэ фильм Ханойн киностатриуудай экранда гаража эхилбэ. Вьетнамай ажалшадай партиин ба ороной арад зоной баатарлиг тэмсэл тухай түүхын документнүүдые барималан энэ фильм буулгагдаһан юм.

Уран һайханай фильмүүдэй Ханойн студи жэл соо 6 шэнэ фильм гаргаба. «Нюнг басаган», «Вокзал», «Дүүргэгдээгүй зураг» болон бусад фильмүүдые Ханойдо ажаһуугшад ехэтэ һонирхон харана.

ДРВ-гэй дайшалхы киноискусство амжалтатай хүгжэжэ байна.
(ТАСС).

Баясамаар тоо, баримтануд

☆ Буряад ороной ажалшадай мүнгэн олзо оршонь һүүлэй табан жэлэй туршада 54,5 процентээр нэмээ. 512 миллион гахэ гү, али урдахи табан жэлэйхидэ ерходоо 137 миллион түхэригөөр ехэ эдеэ хоолой эүйл, эд бараа худалдана абаа.

☆ Республикымнай Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинуудай эүгөө элдэб хангалга үзүүлгэ 2,6 дахин, тэрэ тоодо хүдөө тосхонуудта 3 дахинаа үлүүгээр үргэдхэгдөө. Тодорхойлбол, 1970 ондо 9 миллион 145 мянган түхэригтэй элдэб хангалга үзүүлэгдээ, 1965 онэйхи — 3 миллион үлүүтэйхэн түхэригтэ хүргэгдэнэ байна.

Долгор Будаевна Гомбоева Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой Харгаһата тосхоной почтальоноор 1945 онһоо хойшо худэлнэ. 25 жэл соогоо хэды олон баяр, һоннуудые айл бүхэндэ асараб, хэдэ дахин «һайн даа» гүүлээб? Тооложо урдань орохогүйш. Тэрэ өөрынгөө ажалые гансал почто тараалгаар хизаарладаггүй, айл бүхэн хэблэл захижа, уншадаг байһан гэжэ ороддодог. Хүн бүхэнэй ямар газета, журналда үлүүсэ дуратай байдагыень һайн мэдэхэ болоихой. Тиимэһээ хэблэл захилгын эхилмсээр хүн бүхэнэй эрилтые хангаха гэжэ ороддодог.

Харгаһата тосхондо 65 үрхэтэ айл бии юм. Хэблэл уншадаггүй нэгэшье айл үгы. Нүхэр Гомбоева «Буряад үнэн» газетээ олоор бэшүүлхэ гэжэ эгэсэн түрүүн ороддодог. Энэ худэлмэридэ өөрынгөө Янжима басагана хабаадуулдаг. Эхэ басаган хоёр айл бүхэндэ хэдэн дахин ороо, шадаал һаа олон газетэ, журнал, илангаа «Буряад үнэнөө» бэшүүлхые эрмэлэздэг. «Ороддоод байбал, олон газетэ захигдаха даа» гээд тэрэ хэлэнэ. Шэнэ жэлһээ Харгаһатада ажаһуудаг 65 үрхэтэ айлнуудай 41-нь «Буряад үнэн» газетые абажа эхилбэ.

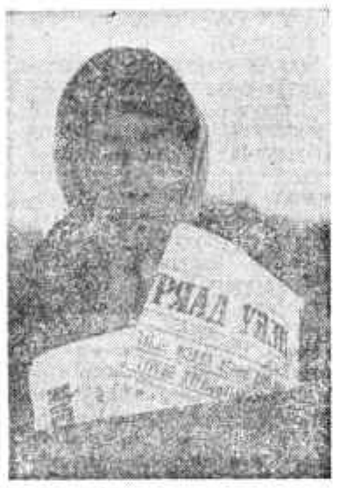

ҮДЭР БҮРИ ХҮЛЕЭГДЭДЭГ АЙЛШАН

— Почтальоной бүтээжэрхихэ юумэн барагтай юм ааб даа гэжэ заримашуул хөөрэлдэдэг. Хүнэй харахада хүнгэн ажал мэтэ һанагдажашье болоо. Үнэндөө тиимэшье бэшэ. Бидэнэй ажал хүшэр хүндэ, харюусалга ехэтэй, хүндэтэй худэлмэри. Удэр бүрин шэнэ һоннуудые хүн зондо асаржа байхадаа, түрэл партиин, правительствын политикые арад зонойнгоо дунда нэбтэрүүлнэ ха юмбибди. Иимэ һайн һайхан үүргэ дүүргэжэ ябахадаа эсэеб гэжэ һанадагүйбди.—гээд Д. Б. Гомбоева хөөрэнэ.

Өөрынгөө урдахи зорилгые нимэ үндэрөөр сэгнэдэг хүн бүхэн даӓн ажалдаа амжалта туйлангүй яахаб даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Б. Гомбоева айл бүхэндэ шэнэ һонин, баяр баясхалан абаашажа ябана.

Б. ЖАМБАЛОВ.
Авторай фото.

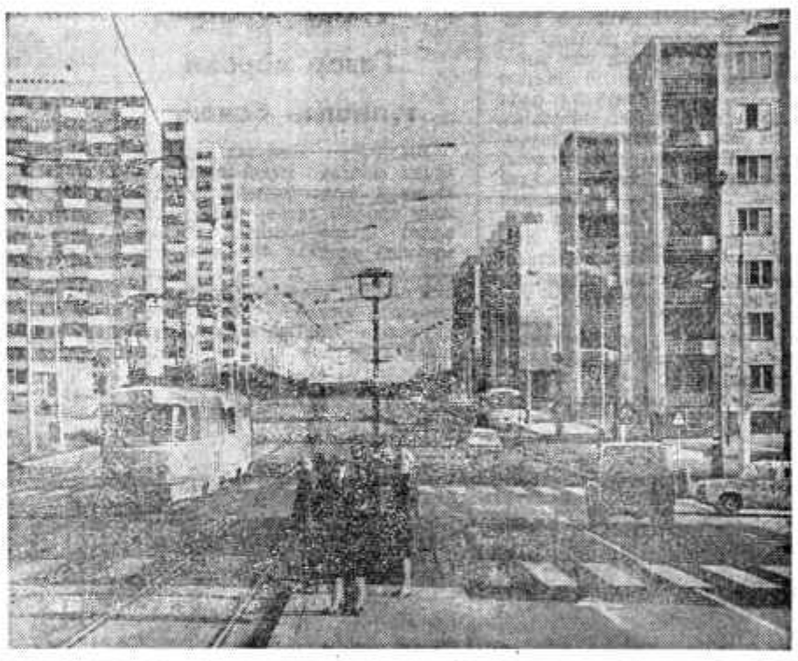

ЧЕХОСЛОВАКИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА. Ороной ниислэл хото Прагада 1 миллионһоо үлүүтэй хүн зон ажаһуудаг юм. Хуушан Прагын Петршина, Крч, Панкрац, Червены Врх болон бусад шэнэ районуудта ажалшадай ажаһууха шэнэ гэрнүүд олоор баригданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: городой эгээл һайхан үйлэнүүдэй нэгэн — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжа. Энэ үйлэ аэропортһоо Чехословакиин ниислэл хотын түб хүрэтэр 7,5 километр соо үргэлжэлдэг юм.

ТАСС-ай фотохроника.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ БАЯР

Хуушан жэлээ үдэшэжэ, шэнэ жэлэ угтажа байхадаа хүн бүхэнэй сэдьхэл баяр түгэлдэр байдаг. Шэнэ жэл — арадай заншалта һайндэр. Шэнэ жэлые манай жабхаланта һайхан Совет ороной ажалшад илангаяа үргэнөөр тэмдэглэдэг. Энэнь ойлгосотой: шэнэ үдэр, шэнэ һара, шэнэ жэл—коммунизмын һаруул һайхан ерӭдүйе зохёон байгуулжа байгаа арадта ажабайдалай шэнэ найдабари, ажал хүдэлмэриин шэнэ илалта асарна бшуу.

Хуушан шэнэ хөёрой бэлшэр дээрэ сэнгүү хүхюунэр хөөрэлдэжэ байхадаа, хүнүүд үнэрһэн сагай үрэ дүн тухай, үглөөдэрэйнгөө ороилго тухайгаа зайлашагүй шэбшэн бодомжолнод. Эндэ һайн һайхан сэдьхэлтэй нүхэдөө дурсаи, халуун зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэн, шэнэ жэлӭр амаршалдаг заншалтайбди.

Тиимэ амаршалгануд, өөһэдынгөө саашанхи хараа бодомжонуд тухай манай уншагшад редакциде мэдээсэнэ. Тэдэнэй зарим тэдыень эндэ дурдая.

— Яруунын аймагай «Юбилейный» совхозой хонишон Цырендулма Дармаевна Доржиевае би ходоӧ доӧ нажа, сэдьхэл зүрхэндөө омог баяртайгаар һанажа ябадагби,—гэжэ Пагма Цыдыпова бэшэнэ.— Миниии эгээ түрүүн хонишон боложо, хурьга абажа эхилхэдэ, хэхэ ажалыем заажа, ехэ туһа хүргэжэ, худэлмэриин дүй дүршэлтэй болгоһон юм. Һайхан сэдьхэлтэй иимэ хүнэй хажууда ажаллахадаа ямар һайн гээшэб! Гансӓшье худэлмэридэ бэшэ, ажабайдалаймзам заажа, наһанаймдардам харгыда орулаа гэжэ һанагшаб.

Цырендулма Дармаевна ажалшье бэрхэ хүн. Мүнөөшье хонин ажалдаа ябаһаар. Шэнэ жэлэй баяр баясхалан хүргэжэ, ажабайдалдань ехэ амжалта хүсэжэ, ута наһатай, удаан жаргалтай ябыт гэжэ юрөөнэб.

Би энэ үедэ Улаан-Удэдэ һуралсажа байнаб. Цырендулма абагайнгаа таби наһан дээрэ үшөө нэгэ жэл суттаа худэлхэб.

Улаан-Удын № 4 больницаһаа Жалсандоржо Ламханович Намсараев нигэжэ бэшэнэ:—Шэнэ гараһан 1971 онине бүхы совет хүнүүд ажалай ехэ амжалтаар, баяр баясхалантайгаар угтаба. Би, миниии гэр бүлэ баһал ехэ омогорхол баярзаар угтабабди.

1969 оной май һарада гэнтын аюулда дайрагдажа, больницада ороӧ һэм. Ами наһанайм «хилгааһанай эрмэг дээрэ» байхада һайн хүнүүд абаһан юм. Нэн түрүүндэ Хорини больницын врачнар Илья Борисович Болдоев, Анатолий Павлович Федяев, республикын больницын врачнар нүхэд Архипчеев, Бимбаев гэгшэдтэ тон ехэ баяртайб. Эдэнэрэй ашаар миниии ами наһан абарагдаа һэн.

Мүнөө Улаан-Удын № 4 больницада арталуулжа байнаб. Иимэ удаан саг соо эмшэлүүлжэ байхадаа сагаан халаадтанай халуун анхарал, энхэргэн сэдьхэлэй дулаанние үдэр һүннгүй мэдэжэ байгааб.

Һайн һайхан сэдьхэлтэй эдэ мэргэжэлтэд—врачнарта гүн сэдьхэлэй халуун баярые хүргэжэ, ажалдань үшөө ехэ амжалта хүсэжэ, шэнэ жэлӭр амаршалнаб.

Хүршэ областьһоо ерэһэн бэшэг

ИЛАЛТА, АМЖАЛТА ТЭЭШЭ

Уужам дэлгэр Эхэ ороныймнай зуг бүхэндэ КПСС-эй XXIV съездын бэлэдхэл үнинэй эхилэнхэй. Съездһээ съезд хүртэтэр хэһэн алхамуудаа, туйлаһан илалтануудаа совет хүнүүд сэгнэжэ үзэнэ, шэнэ хараа түсэбүүдые табина.

Усть-Ордын буряадай национальна округой тарыашад түүхэтэ табан жэлэй туршада ажал хүдэлмэридөө горитой амжалта туйланхай. Тиин 1966—1970 онуудта ороӧһо тарыанай ургаса урда табан жэлэйхиһэ жэл бүридэ дунда эргээр 406 мянган центнерээр, хартаабха 227 мянган центнерээр дээшэлэн байна. Ойн баярай жалдэ округой бии болоһоор түүхэдэ үзэгдөөгүй һайн ургаса абтаа гэжэ тоологдоно. 1970 ондо гектарай дунда эргээр арбан зургаан центнер шахуутай ороӧһо тарыа хуряажа, гүрэндөө 185 мянган тонно худалдаһан байна. Тиихэдэ Алайрай аймагай колхоз, совхозуудта ургасань гектарай арбан долоон центнерһээ дээшэлӭэ.

Алайрай аймагай «Страна Советов» колхоз наймадахи табан жэлэй туршада гектарай дунда эргээр 22 центнер ороӧһо тарыанай ургаса абаа. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой Сергей Иванович Шумик энэ колхозые хүтэлбэрилдэг юм. Мүн Эхирэд-Булгадай аймагай «Путь Ленина» колхоз гектарай хори гаран центнер ороӧһо тарыа хуряаһан. Дурсагдаһан ажахынууд мүнөө жэлдэ Эрхүүгэй область дотор түрүү һуури эзэлэнхэй. Эндэ гектарай дунда эргээр хорин табан центнерһээ дээшэ ургаса абтаа бшуу. Мүн Алайрай аймагай Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ, «Рассвет» колхозуудта, «Память Ербанова», Нельхайн совхозуудта, Боохоной аймагай «Сибирь», Ленинэй, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозуудта, Каменска, Казачинска совхозуудта, Эхирэд-Булгадай аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ, «Путь коммунизму» колхозуудта ороӧһо тарыанай баян ургаса абтанхай.

Округой малшад 1970 оной октябрь һарада мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб бүхы эрилнүүдӭр дүүргэһэн тухайгаа дуулгаа һэн. Табан жэлэй түсэбөө гадуур дүрбэ мангазд тонно махан, арба гаран мянган тонно һүн, 496 тонно ноӧһон, 4400 мянган үндэгэн гүрэндэ тушаагданхай.

Хэрбээ 1965 ондо үнеэн бүриёөө дунда эргээр 1800 килограмм һүн абтаһан байбал, 1969 ондо энэнь дүрбэн зуун жаран килограммаар дээшэлӭэ гэхэ гү, али 2350 килограмм болоһон байна. Алайрай аймагай «Рассвет», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, Эхирэд-Булгадай аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозууд 1969 ондэ үнеэн бүриёөө дунда эргээр гурба мянган килограммһаа дээшэ һү̈ааихай. Тиихэдэ Алайрай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Валентина Константиновна Тыщенко жэл соо үнеэн бүриёөө дүрбэ мянга гаран килограмм һү̈ааһан байна.

Округтомнай мүнөө 112 клуб болон Соёлой байшангууд тоологдоно. Худэа нютагуудта нӭэдэһэн 141 библиотекэ хамта эргэӭ мянган шахуу хэһэг номтой юм. Округ дотор хүгжэмэй гурбан һургуули, хизаар ороӧ о шэнжэлэгын музей, арадай творчестын байшан, хатар, дуунай хэдэн ансамбль, Боохоной багшанарай училищида буряад инструментнүүдэй оркестр, арадай театр бии. Уран һайханай бүлгэмэй хөёр коллектив РСФСР-эй Культурын министерствын тогтоолоор «арадай» гэһэн үндэр нэрэ эргэдэ хүртэнхэй. Табан жэлэй туршада 8050 һууритай 14 клуб, 300 хүнэй багтаамжатай кинотеатр баригдаба. Телевизионно хөёр ретранслятор баригдажа, округой холын худөө нютагуудай ажалшад Эрхүүгэй областной телестудиин, мүн «Орбитын» дамжуулгануудёые сэнхир экрануудта харахэ аргатай болоо.

Усть-Ордын буряадай национальна округой ажалшад КПСС-эй хорин дүрбэдэхи съездын хүндэлдӭӭ дэлгэрһон социалис мүрысөөндэ оролӧжо, социалис шэнэ улгануудёые абаад худэлжэ байнхай.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЯАЖА ОЛОШОРУУЛХАБ?

спортивна һорилгодо хэрэглэгдэхэ һайн морид гараха. Тезд тэдэмнай маха, һу үтэхэ таларааа үшөөл һанаһанда хүрэдэггүй.

Жишээлэн хэлэбэл, Витимэй совхозо бидэндэ гурбан һүрэг адуу харуулаа. Тэдэнэй нэгэшинь шуһа малайһон үүлтэрэй. Тезд тэрэнь бэшэндэ орходоо туранхай, эдэрэнги байна. Юуб гэхэдэ, энэнь хатарша, жоро, хүнгэн үүлтэртэй холисоолдуулагдаһан байгаа бшуу.

СССР-эй, РСФСР-эй болон Бурят АССР-эй Министрнуудэй Соведуудэй тогтоол соо нютагай үүлтэрэй адуун бүтээгдэ хүндэ ашаа эдэдэг үүлтэрэй аларгануудые табихые дурадхалга. Эдэнэйнэ гараһан унагад эрэгүүр бээ хүсэжэ, ехэ шэнгүүртэйгөөр тушаагдаха байна. Казахстан, Башкир болон бэшэшье зарим газарта нигэжэ шэнэ үүлтэр абтанхай. Тэрэнь аһала һайн, мяхалиг тун үтөө. Иимэ шэнэ үүлтэрэй даганууд 2,5 наһа хүрэхэдөө нютагай үүлтэрэй моридһоо 50—70 килограммаар үлүү татана.

Һүүлэй 15 жэл соо манай республикада владимирска болон ороной хүндэ ашаанай үүлтэрэй 70 гаран аларга асарагдаһан юм. Мүнөө тэрэнь нютагай үүлтэрэй гүүдэ таһаада, яала һайн түлнүүдые үгэдэг болоихой.

Манай республикин ой тайгатай, хадалиг газарай байгаалида илангаа Хойнгор ородой хүндэ ашаанай үүлтэрэй дадахаар. Урдань эдэ моридые ороной арденуудэ гэжэ нэрлэдэг байна. Эдэ морид (арденуудэ) анхандэ Бельгиин хадалиг газарнуудта үүсэбэрилэгдэдэг байһан. Хүндэ ажалдаа, тэсэнгэй шэрэн эдэ морид Россидэ олоор асарагдажа, эндэ үүлтэрэй шуһа хелби, ороной хүндэ ашаанай шэнэ үүлтэр бии болоһон байгаа. Энэ үүлтэрэй морид хүндэ ашаанай бүхы үүлтэрэй моридһоо багануудаа (дунда эргэнь 1,43—1,47 метр үндэртэй), ажал хэхэдэ хүсэтэй аад, улыгам, номон заитай байдаг. Нютаг аад, үргэн задарюун, мяхалиг боетой хадаа нютагай үүлтэрэй моридһоӧ хүнгүй ехэ шэнгүүртэй байдаг. Иимэ үүлтэрэй аларгануудта нютагай үүлтэрэй гүүнүүдые гэшхүүлхэдэ һайн ажалша морид гараха юм.

Хатарша сэбэр үүлтэрэй аларгануудые манай эндэхи адуун һүрэгтэ табихада таларуугүй. Юуб гэхэдэ, сэбэр үүлтэрэй аларгануд нютагай үүлтэрэй аларгануудтал адлаар убһэ тэжээл хэрэглэнгүй болшоод абажа, адуун һүрэгөө эмхидхажэ шадаггүй. Мүн адуунда табихада ехэнхэдэ хоорондоо наншалдажа ехээр гомдодог. Тиимэһээнь тэдэ аларгануудые адуунһаа илган, өндөо хашаан соо харуулһалха хэрэгтэй. Энэ аларгаһаа нютагай үүлтэрэй гүүнүүдтэй холисолдожо гараһан шэнэ үүлтэрэй унагад адуун һүрэгэйнгөө эзэх байхалда даганги һайн аларгануд болодог байна.

Мүн энэ үүлтэрэй гүүнүүд ехэ һу үтэдэгөөрөө суурхадаг. Иимэ нэгэ гүүн сүүдхэ соо дунда эргээр 20—25 килограмм һу үтэдэг байна. Тиимэ гүүд унагадаа түргэн томо болгохын хажуугаар манай курортнууд болон эмшэлгын газарта хэрэглэгдэдэг сагаан (кумыс) ехээр үйлэдбэрилхэ арга олгоно бшуу. Юуб гэхэдэ, нэгэ нимэ гүүн унагала 150—170 килограмм хүрэтэр томо болготороо 400—500 килограмм сагаан үтэхэ аргатай. Тиимэһээ ехэ гол, курорт болон эмшэлэгын газарнуудта хүтэ ороходог адуунай фермын ашаг үрэнь илангаяа ехэ.

Адуу үсхэбэрилгэ һанахада хэды болохоншье һаа, онсо шэнжэнүүдыень тогтон хараад байхада, яала хэсүүнөг байдаг. Хэды тиитэбэшье нютагайнгаа үүлтэрэй гүүнүүдтэ сэбэр үүлтэрэй аларгануудые табижа, холимог үүлтэрэй ашаг үрэ ехэтэй моридые олоор бии болгожо, адуун һүрэгөө шэнэ махалиг шэглэлтэй, болгохо гээшэ манай зооветмэргэжэлтэдэй болон адуушадай мүнөөдэрэйнь гол зорилго болоно. Мүн хажуугаарнь адуун һүрэгэйнгөө эхэ гүүнүүдые шэнэлэн һалгажэ, һайн дахуулагша аларгануудые табиха шухала. Иимэ аларгануудые шэнэ һүрэгтэ хабар ороондо орохынь урда бэшэ, намар табиха хэрэгтэй. Һүрэгэй дахуулагша аларгань гансал һүрэгөө эдэй аюулһаа хамгаалха бэшэ, мүн һайжаруулха ёһотой ха юм. Һүрэг дахуулагша һайн аларгануудые бии болгохо хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулмаар. Энэ асуудал Торгин морриной заводой бүтэхэлөөр гүйсэд шиндхэгдэхэ байха.

Адуун һүрэгтөө гол анхаралаа хандуулжа, үнэн зүрхэнһөө оролӧди. зооветеринарна наукын шэнэ шэнэ туйлалтануудые, түрүү адуушадай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Тиин адуун һүрэгэйнгөө ашаг шэмые хэдэ дээшэлүүлжэ байхын тула адуушадай салин хүлһэн тэдэнэй ажахыда оруулһан сэбэр олзоһоо тоолон гаргагдаха эргэтэй.

Энэ статья соо адуун һүрэгэй ашаг олные дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудёай зариманинь ээ дурдагдаба. Энээнние ажахыда нэбтэрүүлэн оруулахын тула үшөө нилээд ехэ эмхидхэлэй ажал хэхэ хэрэгтэй.

М. ИВАНОВ.
Буряадай худөө ажахын институдай доцент.

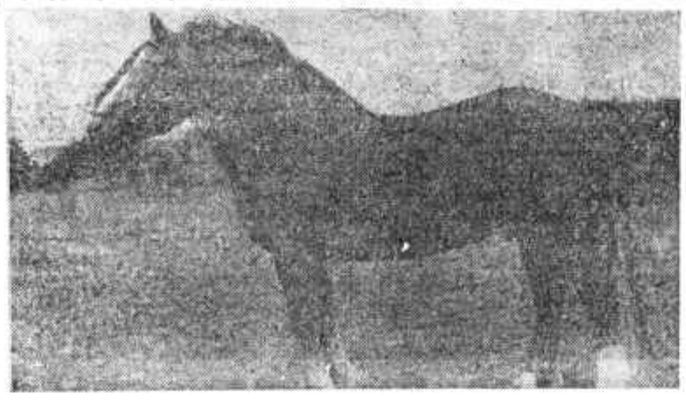

Россин эгэшэ дүү республикануд

Волгын наймадахи гидроузел баригдана

ЧЕБОКСАРА. Чебоксарска ГЭС—Волго мүрэнэй наймадахи гидроузел мун. Тезд 1970 ондо тэрэ ГЭС баригдажа эхилэ hэн. Чебоксарска ГЭС болбол агуухэ мүрэн дээрэхи олон станциннуудай hүүлшынхинь. Тэрэнэй баригдахада, уhан зам шэнэдхэн hэльбэгдэжэ дүүрэхэ юм. Партийн XXIII съездэй тогтоолоор баригдажа эхилhэн станци Чувашай индустриальна шэнэ город—Новочеркасск шадар Волго мүрэнэй эрьеые горитойгоор хубилгаа. Үүрүүшын эолжэнэй гол котлованние тойруулан элhэ шорой обоологдоо, бетон шанаха заводуудай барилгын 2 километрэй талмай түхеэрэгдэбэ.

Элhэ шорой обоолхо худэлмэри 1971 ондо үргэлжэлүүлхын тулада Волго мүрэнэй hабые хүсэтэ земснарядууд үргэдхэжэ байнхай. Жэлдээ мингаад байра бариха гэр баригдын комбинадай цехүүд ашаглалгада орожо байна. Тезд Волго мүрэнэй үндэр эгсэ эрье дээрэ олон дабхар гэрнүүд жэрылдэжэ, станци баригшадай хэдэн зуун бүлэ шэнэ жэлые уггаба.

Хоёр орденто Чуваш Волго мүрэн дээрэхи барилга дээрээ ялагар гал носоожо, 1971 онние уггаба.

А. СТУНЕЦКИЙ.
ТАСС-ай корр.

Тувын магазинуудай наймаан

КЫЗЫЛ. Промышленна болон эдеэ хоолой эд бараа тээhэн ехэ автоколонно хүр саhа хангадаhан 200 модоной харгы дабажа, орошодой, ангуушадай, модо бэлэдхэгшэдэй ажаhуудаг Тоджинско райондо хүрэжэ ерэбэ. Холын энэ районой магазинууд болон нинтын эдеэ хоолой газарнуудта олон тонно шэнэ жэмэс, колбасна болон кондитерска эүйлнүүд, мяха наймаанда гаргагдаба. Республикын эд хэрэглэгшэдэй союзай, худалдаа наймаанай министерствын баазануud энэ район худар трикотаж, эхэнэрнүүдэй ба эрэшүүлэй хубсаhа, гутал, мебель, радио ба электротовар ябуулаа.

Тувын бусадшье нютагуудта шэнэ жэлэй урда тээ хэдэн мянган тонно эд бараан ябуулагдаhан байна.

Автономито республикын худалдаа наймаанай худэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ табан жэлэй hүүлшын жэлдэ ехэ амжалта түйлаба. Наймаанайнгаа түсэбые болзорhоонь урид, декабрийн 20-до тэдэнэр дүүргээ. Түсэбhөө гадуур 4 миллион 400 мянган түхэригэй эд бараан наймаалагдаба. Бутархай жэжэ наймаанай табан жэлэй түсэб 18 миллион гаран түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

М. ХУНКАЕВ,
ТАСС-ай корр.

Зүргэ харгынуудые зүглүүлhэн байшангуud

ИЖЕВСК. Халды тосхондо баригдаhан соёлой байшан шэнэ жэлэй ёлкын урда тээ үүдээ сэлибэ. Репетицэ хэдэг таhагта хүгжэмэй анлга таhарнагүй. Селтинскэ районой «Россия» колхозой уран hайханай самодеятельностьдэ хабаадагшад хуушан модон клубаа орхёо.

Воткинско районой Светлянска сельсоведэй hуурин газарнуудтахи бүхы клубууд, соёлой байшангуud колхозуудай мүнгэ зөөреэр үнгэрэгшэ жэл баригдаhан гү, али капитальнаар заhабарилагдаhан байна. Табан жэлэй турша соо Вавожско райондо соёл гэгээрэлэй 6 эмхи зургаан бин болгогдохо гэhэн аад, 9 бин болгогдоод худэлжэ байна.

Соёл болбосоролые хүгжөөхэ тухай КПСС-ай XXIII съездын Директивэнүүдэй Удмуртда тинтэжэ дүүргэгдэжэ байдаг юм.

Л. ДАНИЛОВ,
(ТАСС-ай корр).

Газар дорохи түлишын баялиг

ЯКУТСК. Нинеслэл хотын хэдэн мянган гэрэй эзэн эхэнэрнүүд шэнэ жэлэйнгээ үдэшын хоолые газаар түлигдэг плита дээрэ шанаба. Вилюй мүрэнэй адагhаа 400 километрэй соргоор дамжан ерэдэг байгаалиин газ холын хойто энэ хизаарай ажалша зоной ажаhуудалые жэлhөэ жэлдэ улам ехэ хубилгана.

Д. БУБЯКИН,
(ТАСС-ай корр).

ТАСС-ай КОРРЕСПОНДЕНТНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

Мариин хизаар—курортнуудай хизаар

ЙОШКАР-ОЛА. Шэнэ жэлэй урда тээ курортнуудые эрхилхэ Мариин совет бин болгогдобо.

Амаралтын гэрнүүдтэ, профилакториннуудта, туристнуудай баазануудта, «Инженер Пташников» гэжэ Волго мүрэнөөр тамардаг гурбан палубатай теплоход дээрэ экскурсионно аяншалга хэжэ, элүүржүүлгын поездууда ябажа, энэ республикын 100 мянга гаран хүн жэлэйнгээ амаралта, амаралтынгаа үдэрнүүдые үнгэргэhэн байна. «Кленовая гора» гэжэ бальнеологическа санатори, «Элнет» ба «Ландыш» гэжэ амаралтын гэрнүүд мүнөө үедэ эндэ баригдажа байнхай.

В. АЛЕКСЕЕВ,
(ТАСС-ай корр).

Хүдөө аулнуудта сэнхир экрануud толорбо

ГРОЗНЫЙ. Хадалиг нютагай Борзой гэжэ хүдөө тосхондо телевизионно ретранслятор ашаглалгада үгтэбэ. Тингажэ холын Советскэ районой бүхы хүдөө аулнуудта сэнхир экрануud толорбо.

«Хото, хүдөөгэй, тэрэшэлэн ороной элдэб районуудай, улад зоной соёлой хэм хэмжээе дүтэ болгоходо шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой телевидени бүрн үргэнөөр хүгжөөхэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ» гэhэн КПСС-ай XXIII съездын Директивэнүүдэй энэ пунктын ямараар дүүргэгдэжэ байhаниинь Чечено-Ингушай жэшээ дээрээнээ элеэр харагдана. Хото, хүдөөгэй зоной байрануудта 100 мянга гаран телевизор мүнөө үедэ табигданхай. Тезд телевизор бүхэнние 4—5 хүн харана гэжэ тоолохо болоо hаа, хэдэн зуу мянган хүн сэнхир экранние харана ха юм.

Чечено-Ингушай АССР-ай телевидени харагшадта 1971 оной эхеэр hоонин бэлэг барюулагдахань: Ардон—Грозный гэжэ радиорелейнэ шугам ашаглалгада үгтэжэ. Центральна телевиденнин дамжуулгануудые hайнаар харадаг болохонь.

Г. НАСОНОВ,
(ТАСС-ай корр).

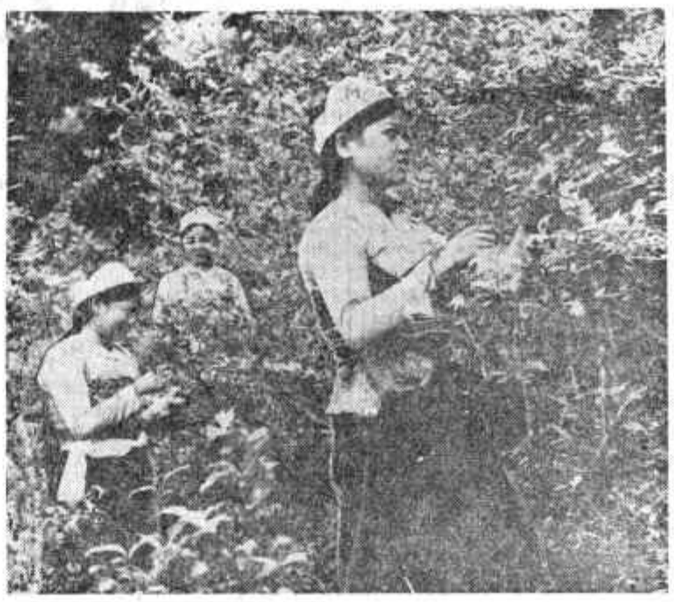

Вьетнамай Демократическа Республика. Мокчау гэжэ хүдөө ажахын кооперативта сайн намаа хуряалга.

ВИА—ТАСС-ай фото.

МОНГОЛ ОРОНОЙ АЛТАН ЖАСА

«АН-24» Улаан-Баатарай аэродромhоо старт абаад, ороной баруун аймагууд тээшэ эорибо. Пассажирнуудай салон соохи креслонүүдтэ хүдөө зон, худалмаришад, солдадууд, студентнэр hуунхай.

— Та, Мүрэн хото тээшэ түрүүшынхеэ ниндэхэтнай гү? — гэжэ эргэлжэ hуулhан залуу монгол хүбүүн намда хандаба. Монгол маягтайгааршье hаа, тордиhогүй ородоор дуугарба. Хажуудахи нүхэрни Эрхүүгэй финансово-экономическа институтай студент байнөө. Дугар гэжэ нэрэтэй.

Хилын саагуур, год түлөб Советскэ Союзай техникум болон дээдэ hургуулинуудта, мүнөө хэдэн зуутаад монгол хүбүүд, басагад—hанар республикынгаа арадай ажахын элдэб салбаринуудта худэлхэ мэргэжэлтэд hурана.

— Манай студентнэртэ антай зохид эрхэ байдал хангадагайнь түлөө Советскэ правительствада ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди, —гэжэ Дугар хэлэнэ.

СССР-тэ hуража, элдэб мэргэжэл олоhон хүнүүд Монголдо олон юм. Тэдэнэй хэд ба гэхэдэ, врачнуud, зоотехнигүүд, агрономуud ба инженернүүд, багшанар ба барилгашад болоно. Дээдэ, дунда эрдэмтэй худалмэрилэгшэд гансаашье хилын саана бэлдэгдэжэ бэшэ юм. Арадай революцийн илаhанhаа хойшо ороо дотороо олон тоото оорын дээгэ, дунда hургуулинуудые амжилтэй байгуулhан ушар монгол арадай ехэ туйлалта болоно.

Түрүүшын дээдэ hургуули—Монголой гурвэй университет 1942 ондо нээгдээ hэн. hүүлэрнь, тэрэнhээ уламжалан, багшанарай, медициннска ба бүхы институудуд бин болоно. Мүнөө Монгол ороо дотор 7 мянга гаран студентнэр hураха, 55 мэргэжэл олоно. 10000 хүн бүрнэ студентнэрэйнгээ хүртэсын талаар Европын хүгжэлтэй ороонуудые ахижа гараа. Эндэхи техникумуud мэргэжэлтэй худалмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ туhа хүргэнэ. Республика соогоо жэл ехэ финансово-экономическа техникумдэ мүнөө мянга гаран хүбүүд, басагад hурадаг.

Тэдэнэр hайн тухэрэлтэтэй таналгануудаар хангагданхай, ехэ библиотекэтэй, спортын зал, хамтын хүүжам hаруул байратай. Энэнь бухгалтернуудые, банкын худалмэрилэгшэдые баллэдэг юм.

Монголой дээдэ hургуулинуудые дүүрэгшэдэй дунлаhаа мүнөө үсөөн бэшэ эрдэмтэд тодорон гараhай. Жэшээнь, Т. Аюрзана түрүүтэй хэдэн зоотехнигүүд ашаг ехэтэй хонидой «орхонско» гэжэ шэнэ үүлтэр бин болгоо. Нимэ үүлтэрэй хонидhоо мяхан, ноohон ехээр абталаг, ямаршье сагта, халгууршье балшэхэ хаба тэсэбэритэй, үбдэсэгүй байhаарда суурхалаг юм. Хэдэн селекционернүүд: М. Улзы, Х. Зунхуй-Жаданай ударидалга дэрэ Монголэ ашаг үрэ саашадаа ехэ үгэхэ эрэ шэнэ сортын шэнниеэ, ешмэн, обёос, хартаабха, капуста үргуулдаг болохо шэнжэлгэ, туршалга хэжэ байнад. Эдэ коллективүүд МНР-эй Гүрэнэй шангуудта хүргэнэбди.

Хэлэ ба литературын институдай худэлмэрилэгшэд «Терминологиин словарь», «Монгол хэлэнэй грамматика», «Мүнөөнэй монгол литературын хураангы түүхэ» болон бусад hонин зохёолнуудые баллдэжэ хэблэн гаргаа. hургуулинуудта арба мянга шахуу багшанар хүүгэдтэ ном заана. Хэдэ мянган врачнуud, мехигүүд зоной эдүүрые сахина. Инженернүүд болон техникүүдэй ехэ отрид барилга эрхилнэ.

Гэхэ зуура ветеринарнуud Монголдохи эгэл олон мэргэжэлтэд байнаар. Республикын экономикын гол hалбаринь мал ажал юм. Мүрэн хотодо ветеринарна албанай худалмэрилэгшэдэй нэгэнтэйнь танилсаа hэм. Тэрэмнай Жамсаран гэжэ нэрэтэй, ехэнхи сагаа замда ябажа үнгэрэдэг хүн байба. Малай нэгэ байраhа нутаодэ тэрэшэ ошодог, ерэдэг: адуу, хони, үхэр харадаг, тэдэнэ тарилга хэдэг, тингэдэ... үдэр бүрэ, hара бүрэ, жэлэй дүрэн сагта нигэжэл ябдаг.

— Заримдаа хүндэтэгшье болодог даа. Тингабэшье ажалаа тон зурагшаб,—гэжэ Жамсаран уулзаад тараха үедөө хэлөө hэн.

Монгол ороной олон мянган мэргэжэлтэд ветеринар Жамсаранай эдэ үгэнүүдые аубшоохал байха гэжэ hанагдана.

А. КРИВЕЛЬ,
(АПН).

Спартакиадын эхин алхам

«...Саяан уулын хормой саhаар хушагдажа, янгинама хүйтэн үбэлнай хабадаа ороhоор үнинэй. Санаар hолжорхо дуратайшуул мүнөө нютаг нугадаа хаба шадалаа туршажа эхилэнхэй. Нигээд профсоюзуудай үбэлэй VII спартакиадада зорюулагдаhан олон зоной хабаадалгатай ехэ мүрысөөн, hорёонууд болохонь».

Нимэ мэдээсэл Түнхэнэй аймагай «Урожай» бүлгэмэй соведэй түрүүлэгшэ В. В. Комарицын манай редакцида эльгэhэн байна.

Профсоюзуудай VII спартакиадада хабаадалсахаар бэеэ зэhэжэ эхилhэн спортсменүүд энэ жэлэй үбэлые ехэ мүрысөөнэй эхин гэжэ дэмы нэрлээгүй байха. Юуб гэхэдэ, спартакиада хадаа республикын колхоз, совхозуудай спортсмен, бүлэг бүхэнэй энэ мүрысөөндэ хэр зэргэ бэлэдхэhые шалгаха, дутуу дунданнуудые элирүүлхэнь мэдээжэ. Тиимэhээ хүдөө нютагуудай комсомолой, спортын хүтэлбэрилэгшэд хаа хаанагүй спортын түхеэрэлгэ бэлэдхэхэ, эрхим спортсменүүдтэй болохые хүсэхэ болоно. Энэнэй хажуугаар hургуули, айл бүхэнэй үхибүүдэй наадамаар хоккейнэ талмай, шарга, санаар урилдаха зүргэ бэлэдхэжэ, спартакиадада олон зоние хабаадуулхаар бүхы юумэеэ бэлэн байлгаха болоно ха юм. Республикын физкультурна коллективүүд түрүүшын саhанай, түрүүшын хүйтэнэй эхилэмсээр, нютаг нугануудтаа спортын мүрысөөнүүдые үнгэрэгжэ эхилээ. 1972 ондо үнгэрэгдэхэ олимпийн үбэлэй нааданда бэлэдхэхын, спортсменүүдэй шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлхын, мүн үбэлэй мүрысөөнүүдые саашадань улам дэлгэрүүлхын, профсоюзуудай hайн дуранай спортын бүлгэмүүд, спортын клуб, физкультурын коллективүүдэй хэhэн, хэжэ байhан хүдэлмэринь дүн согсолжо, дутуу дунданнуудые элирүүлхэ зорилготойгоор спартакиадын мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ гэhэн тогтоол ВЦСПС-эй Президиум, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бюро, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэх физкультура болон спортын комитет суггаа баталан абаhан байгаа бшуу.

Тогтоол уншаад байхада, харюусалга ехэтэйгээр табигданан зорилгонууд олон, ехэшье. Эдэ бүгэдые hайнаар ойлгоhон спортын клуб, коллективүүд ноябрь, декабрь hараннуудта бэлэдхэлэй худэлмэри хаа хаанагүй ябуулжа, эмхидхэжэ гараhан байха юм.

Саяан уулада түрүүшын саhанай орохотой сасуу Түнхэнэй аймагай «Урожай» бүлгэмэй спортсменүүд хоорондоо мүрысөө, hорёо үнгэргэжэ, үбэлэй спортын хаhые нээhан байгаа. Аймагаа спортсменүүдэй дунда түрүү hуури зэлхын түлөө саная, хоккей наадалгаар мүрысөөнүүд үнгэргэдэжэ, аймагайнгаа чемпионууdые тодоруулhан байна. Мүнөө аймагай санашадай суглуулагдамал командын гэшүүд—мастерта кандидат Валерий Дорбаков, нэгэдэхи разрядтай Петр Кобелев, Алексей Зверев, Анатолий Онтоев, Клим Иринчеев, басагад соohоо Люда Базарова, Светлана Лазарева, Дарима Хальчаева, Светлана Семинихина болон бусад январь hарада республика дотор үнгэргэдэхэ профсоюзуудай VII спартакиадада түрүү hуури булаалдахаар бэеэ зэhэжэ, хоорондоо hорёо, мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг юм. Зарим нютагуудта саhанай багаар ороhон дээрэнээ аймагайнгаа, мүн Зүүн-Мүрэн нютагта санашадай бэеэ hорилго баймаар hайн зүргэ гаргаhан. хоккей шадагшадай талмайнууд хэдэ хэдэн нютагуудта түхеэрэгдэhэн байха юм.

Тэрэшэлэн Загарайн, Баргажанай аймагуудай, Улаан-Удэ хотыч «Спартак», «Локомотив», «Буревестник», «Труд», «Забайкалец» бүлгэмүүдэй спортсменүүд нюдэ hартама сагаан саhан дээгүүр санаар, гэрэл мэтэ сагаан хүхэ мүльhэн дээгүүр хоккей наадажа сэбэр агаараар сээжэ дүүрэн амилхынгаа хажуугаар бүлгэм, аймаг дотороо үбэлэй мүрысөөнүүдтэ халуун намарhаа хойшо бэлэдхэжэ эхилhэн байгаа. Мүнөө дүрсагдагша коллективүүдэй спортсменүүдэй хадаhаа хурдан түргэнөөр hолжорхо байха санын сэхэ зүргэ гаргагдаhан, хоккей наадагшадай hайн талмай түхеэрэгдэhэн байна. Тинхэдэ дурсагдагша бүлгэм, аймагуудай спортын хүтэлбэрилэгшэд бүри эртээнhээ мүрысөөндэ бэлэдхэжэ спортын бүхы хэрэгсэлнүүдые захюулжа асарhан. Ингэжэ үбэлэй спортын мүрысөөнүүдтэ эртээнhээ бэлэдхэлэй худэлмэри ябуулhан ВЛКСМ-эй райкомой, спортын бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд спортсменүүдэй хабаадаха мүрысөө, hорёоной тусхай график тогтоhон, республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ хабаадамаар эрхим спортсменүүдээ шэлэжэ олоhон байха юм.

— Манай аймагай спортсменүүд профсоюзуудай үбэлэй спартакиадада бэлэдхэжэ эхилhэн үнинэй. Аймаг, республика соогоо хурдан солбон гэжэ суурхаhан саначад Иван Серебряков, Николай Фролов, Виктор Базаров спортын мастер Николай Тарабукин, Юрий Зуев гэгшэд мүнөө республикын түрүү hуури эзэлхэ мүрысөөнүүдтэ бэлэдхэжэ, хоорондоо hорилго, мүрысөө үнгэргэжэ байнхай,— гэдэ ВЛКСМ-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь Степан Зандаев омогорхоно.

Энэнhээ гадна, тус аймагай Онохой, Шэнэ-Элхи, Загарай тосхонуудта хоккей наадаха үүжамhайн талмай, елүүр түхеэрэгдэжэ тэждэнь аймагай түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд үнгэргэгдэhэн байха юм. Жэшээнь, аймагай модоошодой спортсменүүд хоорондоо хоккей наадалгаар hонирхолтой мүрысөө hаяхан үнгэргэhэн байна. Энэ мүрысөөндэ аймагай модо бэлэдхэгшэдэй спортсменүүдhээ гадна, Хэжэнгэ, Хэрийн леспромхозуудай командануud үригдаhан гээшэ. Тинхэдэ hурагшадай дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө санаар үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ Загарайн, Шэнэ-Элхиин дунда hургуулинуудай командануud үетэн нүхэд соohоо эохимлэбэ.

— Үбэлэй ехэ мүрысөөнүүдэй эхилхын урда тээ манай бүлгэмүүдэхэнэр спортсменүүд сана, коньки, хэдэн хоногой холын аяншага, волейбол наадалгаар хоорондоо мүрысөхэ болоно. Эдэ мүрысөөнүүдтэ 60-аад командын тоололгэшэд хабаадалсахаар хараалагдана,— гэжэ Улаан-Удэ хотын «Спартак» бүлгэмэй соведэй түрүүлэгшэ Владимир Кондаков хэлэнэ.

Энэнhээ гадна, эрэшүүлэй 200 гаад команда сана, коньки, эстафетэ дамжуулгын мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаха юм. Тинхэдэ суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ сэбэр агаарта амарха, сэнгэхэ дуратайшуул Дээдэ-Онгостойн сэнгэлгэхи профсоюзуудай обкомуудай базада ошожо, санаар hолжорно бэйха аргатай.

Гэхэтэй хамта зарим аймгуудай ребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд, спортын бүлгэмүүдтэ хэрэгтэй сана, коньки, ботинка болон бусад хэрэгсэлнүүдые саг соohоо асарна үгөөгүй байнаар. Жишээнь, Тунхэнэй аймпотребсоюзай правленийн түрүүлэгшэ В. М. Елшин аймагайнгаа «Урожай» бүлгэмэй спортсменүүдтэ шухала хэрэгтэй сана, хоккей наадахада үмдэх ботинка мүнөө хүрэтэр асарна үгөөгүй байнаниинь гайхалтай. Мүн Хэжэнгын, Яруунын, Баргажанай аймпотребсоюзуудай правленийн түрүүлэгшэнэрэй худоогой спортсменүүдэй эрилтэдэ хайн хэрэгсэр хандагдынь гайхалтай.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

КОММУНИЗМЫН ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй телевидени ба радиогоор үгэ хэлэжэ, шэнэ жэлтэй дашарамдуулан совет арадые амаршалhан ушарыень дэлхэйн үргэн олониитэ, гадаадын хэбэл ехэор hонирхожо байна. Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгын текстые бүхыдэнь гү, али нэйруулан толилхэ зуурда, хилын саанахи газетэнүүд социально-экономическа хүгжэлтын талаар СССР-эй туйлаhан эдэлтэ ехэ амжалтануудта, Советскэ Союзай улаасхоорондын байдалай бэхижэhэндэ, бүхы дэлхэй дээрэ тэрэлгэй нэрэ хүндын ехэ болоhондо тусгаар анхаралтай хандуулна.

«Нойес дойчланд» ба «Берлинер Цайтунг» гэжэ Германийн Демократическа Республикын газетэнүүд «Коммунизмын хэрэгтэй шэнэ илалтануud тэмдэ, урагшаа!», «Зориг түгалдэр СССР 1971 оние эхилбэ», —гэhэн гаршагууд дорэ түрүүшынгэ нюурнуудта Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые бүхыдэнь толилбо. «Наймадахи табан жэлые нэрэтэй солотойгоор дүүргээд, совет арад болбол туйлаhан амжалтаараа омогорхохо ёhоороо омогорхон, зориг түгэлдэрөөр 1971 оние уггаба. КПСС-эй XXIV съездые уггахала байна» гэжэ СЕПГ-гай ЦК-гай центральна орган «Нойес дойчланд» газетэ бэшэhэн байна.

«Аль-Маса» гэжэ Каирай газетэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые түрүүшынгээ нюурта толилбо. Тэрэ газетэ нигэжэ бэшэбэ: «Социализмын бүхэдэлхэйн системые бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ, бүхы дэлхэй дээрэхи эрхэ сүлөө, эб найрамдал ба дэбжэлтые хамгаалха гэhэн урдынгаал хараа бодолые гадаадынгаа политикада Советскэ Союз баримталhаар».

«Пазэе сер» гэжэ Италийн газетэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарийн хэлэhэн үгые «тон hонирхолтой» гэжэ сэгнэhэн байна.

Парижай газетэнүүд Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэдэ ехэ удха шанар одгоно. «Фигаро» газетэ гаршаг соогоо нигэжэ тэмдэглэhэн байгаа. «Советскэ Союзай улаасхоорондын байдал мүнөө үедэ хэзээ хэзээнэйхиhээ бата бэхи». Коммунизмын замаар үшөө нэгэ ехэ алхам Советскэ Союз хэбэ гэhэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарийн үгые «Монд» газетэ тусгаар илган бэшэбэ.

«Социализмын хэрэгые хамгаалха гэжэ Л. И. Брежнев үрэалба» гэдэ Индийн «Нэшнл геральд» газетэ бэшэhэн байна. Индийн демократическа олониитын орган «Патриотэ гэжэ газетэ Советскэ Союзай Компартийн хүтэлбэрилэгшын хэлэhэн үгэ тайлбариляа зуурда, совет арад КПСС-эй хүтэлбэри доро коммунис байгуулалтада шэнэ, гайхамшагта амжалта туйлаба гэжэ тэмдэглэбэ.

Карачаево-Черкесскэ автономито область. Черкесскэ консервын заводой коллектив 1970 ондо hайн ажалаараа шалгараа. Тус предприятий жэл соо элдэб янзын овощ ба фруктын 4 миллион үлүүтэй баанха консервэ хэhэн байна. Эндэ хэгдэhэн продукци хилын саанахи гүрэнүүдтэ эльгэгдэдэг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оператор Евдокия Карпенко бэлэн болоhон продукциие шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохроник.

УЛААН-БААТАРАЙ ЗАЛУУШУУЛАЙ hАЙНДЭР

УЛААН-БААТАР. ТАСС-ай корреспондент Ч. Намжилов нигэжэ дамжуулна: Монголой нинслэл хотын Залуушуулай ордон соо шэнэ жэлэй ехэ hайндэр болобо. Предприятинуудай, эмхи зургаануудай түрүү 1200 хүбүүд, басагад тэндэ суглаарhаа байна. Хүндэтэ айлшад—МНРН-гэй ба Монголой правительствын хүтэлбэрилэгшэд, хуушанай партизанууд—1921 оной арадай революцийн ахамад ветерануud, МНР-эй Геройнууд залуушуулай hайндэртэ байлцаба.

Нинслэл хотын залуушуулай Монголой Арадай-революционно партидаа баринhан рапорт сугларагшадта уншагдажа үгтөө. Ленинэй ойн баярай 1970 ондо 20 мянган хүбүүд, басагад, нинслэл хотын 45 мянган пионеринуud, hурагшад Ленинэй зачет амжалтатайгаар тушааhан байгаа. Улаан-Баатарай худалмэришэн залуушуud алдартай солотойгоор ажаллаа. Тэдэ залуушуулай 9.5 мянга гаран түлөөлэгшэдынь үйлэдбориннгоо жэлэй даалгабари үлүүлэн дүүргэhэн байна. Хэдэн зуун мянган түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур гаргагдаба.

МНРН-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал нинслэл хотын залуушуулай түлөөлэгшэдтэ хандажа үгэ хэлэhэн байна.

Монгол арад үсэд шанга ажал хаhэнэйнгээ ашаар Советскэ Союзай ба социалис бусад ороноуудай аха дүүгэй туhаламжаар экономикэ болон соёл культурана хүгжөөлгэдэ үнгэрэгшэ жэл ехэ амжалта туйлаба гэжэ Ю. Цеденбал хэлэбэ. Хаан барисаанай, харилсаа холбооной орошон байдалда үнгэрhэн манай партийно-правительственна делегацийн Советскэ Союз орожо ерэлгэнь үнгэрэгшэ жэлдэхи шухала ушар болобо гэдэ Ю. Цеденбал хэлэhэн байба.

Президент Кекконенэй үгэ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Январийн 1-дэ Финляндийн Республикын президент У. К. Кекконен шэнэ жэлые уггуулhан заншалта үгэ Финляндийн радиогоор хэлэбэ. Дотоодын политическэ байдал тухай хэлэхэдэ, республикын арадай бүхы продукци 1969 оной хиидо орбол 6 процентээр ехээр 1970 ондо гаргагдаба,—гэжэ тухайлжа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлэбэ.

Корейн арад зондо хандаhан бэшэг

ПХЕНЬЯН. КНДР-эй Министрнүүдэй кабинедэй Түрүүлэгшэ Ким Ир Сен Корейн арадта хандажа, шэнэ жэлээр дашарамдуулан амаршалба. 1970 он Корейн арад зондо гайхамшаг жэл, революционно тэмсэлдээ, байгуулалтадаа агуухэ илалтануудые туйлаhан жэл байба гэжэ амаршалга доторнь хэлэгдэнэ.

Ороной бүхы ажалшадые—худэлмэришэн анги ба тарилшадые, эрдэмтэд ба технигүүдые, уран зохёолшод ба искусствын ажал ябуулагшадые, партийна ба гүрэнэй эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэдые үнгэрэгшэ жэл ехэ амжалта туйлаhантайнь дашарамдуулан Министрнүүдэй кабинедэй Түрүүлэгшэ амаршалба. КНДР-эй социалис туйлалтануудые найдамтайгаар хамгаалжа байгаа Корейн Арадай армийн сэрэгшэдые мүн баhа амаршалhан байна.

Социалис ороонуудай арадуудта, эб найрамдалай ба демократийн бүгэдын хэрэгэй илалтын түлөө, национальна талаараа бэеэ даанхай байдалай, социализмын түлөө марксизм-ленинизмын туг доро тэмсэжэ байгаа Алийн ба бүхы далхэйн арадуудта бүхы Корейн арадай нэрэhээ амаршалга Ким Ир Сен дамжуулба.

1971 ондохи—КНДР-эй арадай ажахын хүгжэлтын зургаадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэхи корей арадай зорилгонууд дээрэ оорынгээ амаршалгын бэшэг соо Ким Ир Сен тогтоhон байна. Мүнөө жэл ехэ шухала зорилгонууд табигдана, тэдээние шиидхэхын тулада партийн болон корей арад бүхыдөө үсэд шангаар ажаллаха, тэмсэхэ уялгатай гэжэ амаршалгын бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Голландийн завод, фабрика, эмхи зургаануудта hанхан нэгэ часай турша соо бүхы ажал худэлмэринь зогсоогдоhон байгаа: ороной ажалшадай профсоюзай урягаар забастовко болон митингнүүд үнгэрэгдөө. Амстердам, Роттердам хотонуудта транспортын ябаса зогсоогдоhон байна. Зураг дээрэ: Амстердамда болоhон забастовкын үедэ.

ТАСС-ай фотохроник.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • ХИЛЫН ГААНАhАА • РАДИО

ПРАВДА БУРЯТИИ МУНВДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Съездын урда тэхи вахта дээрэ» гэhэн гаршаг доро информацинуud «Галта пеэшэнүүдэй эзэд» гэжэ репортаж. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Коммунистын харюусалга» гэhэн А. Кушнаревой корреспонденци. Э. Брюханенкын «Парткомой секретарь» гэжэ репортаж.

Гурбадахи хуудаhанда: «Худалдан абагшадай эрилтые түйсэн хангаха» гэжэ А. Именохоевой статья. В. Найдаковой рецензи.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: АПН-эй материал. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонуud

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР ● Н-03303. Заказ № 847.